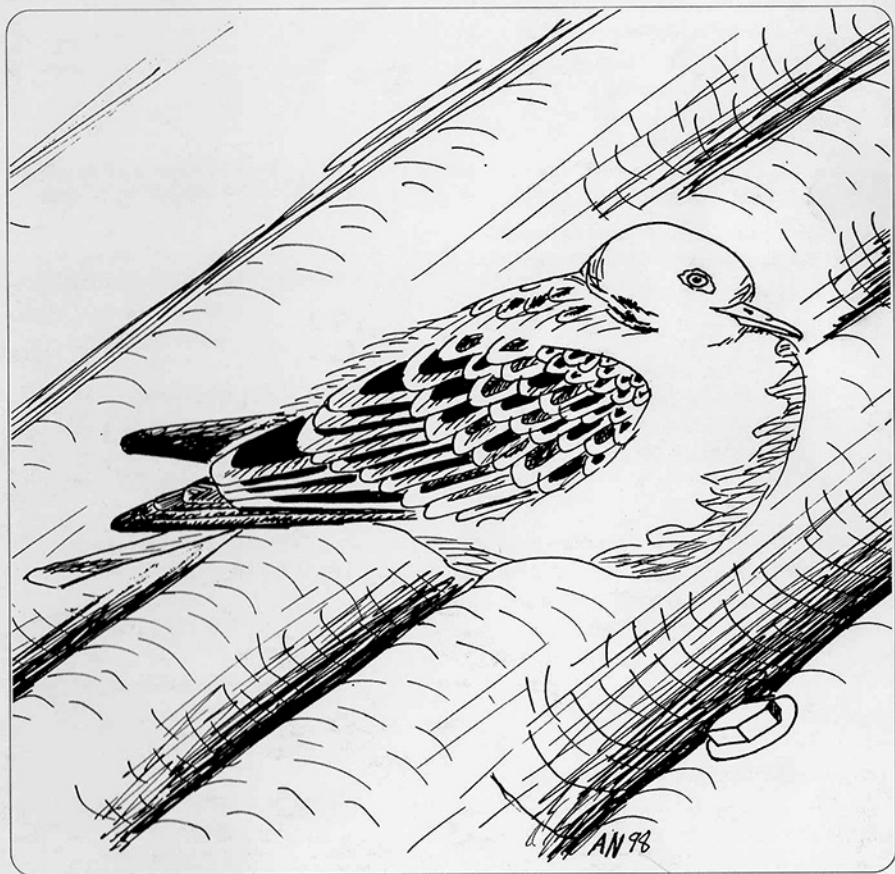

Fåglar i Sörmland

SUPPLEMENT 1998

DET SÖRMLÄNDSKA FÅGELÅRET 1997

Fåglar i Sörmland

Fåglar i Sörmland ges ut med två nr per år av Föreningen Sörmlands Ornitologer som är en ideell regionalförening till Sveriges Ornitologiska Förening. FSO verkar för vidgad kännedom om och bättre levnadsbetingelser för de sörmländska fåglarna. Vi vill också sprida intresse för ornitologi. Medlemskap i FSO för 1998, vilket inkluderar föreningens tidning (FiS), erhålles genom att sätta in 100 kronor på postgiro 7 73 78-8. Familjemedlemmar 20 kr.

Ordförande & ansvarig utgivare

Marianne Mattiasson
Södra Bangårdsgatan 10
611 30 Nyköping
0155 - 21 12 83

Redaktion

Göran Altstedt	Mikael Ackelman
Svärta Skogshall	Sjöhagsvägen 30
611 93 Nyköping	611 45 Nyköping
0155 - 22 53 46	0155 - 97 111

Ola Jonsson
Östenvägen 5
611 35 Nyköping
0155 - 26 78 07

Redaktionellt material skickas helst som e-post till: **fis98@hotmail.com** eller på diskett med bifogad utskrift. Bilder skickas separat till redaktionen som dia eller papperskopior. För icke beställt material ansvaras ej.

Upplaga 500ex

Tryckeri: Dahlströms Tryckeri, Nyköping.

Omslag:

Turturduvan vid Sörtorp, Floda 1997.
Av: Anders Nothagen.

Innehåll

Förord.....	3
Fågelrapport.....	4
Rapportmall.....	29
Enskärsrapport.....	32

Lokalföreningar

Ornitologiska Klubben i Eskilstuna
Lars Eriksson
016-641 19

**Katrineholm/Vingåkers
Ornitologiska Förening**
Agne Swenzén
0150-182 97

**Fågelföreningen Tärnan
Nyköping/Oxelösund**
Ingvar Jansson
0155-28 73 73

Strängnäs Ornitologiska Klubb
Kent Söderberg
0152-513 24

Södertäljes Ornitologiska Förening
Stig Stried
08-550 944 17

Förord

I årets "Det sörmländska fågelåret 1997" har vi sammanställt de fågelrapporter som kommit till Regionala rapportkommitténs (Rrk) kännedom. Som vanligt har Rrk fått utförliga sammanställningar från Ornitologiska klubben i Eskilstuna (OKE), Strängnäs ornitologiska klubb (SOK), Fågelföreningen Tärnan i Nyköping samt ett stort antal enskilda ornitologer i länet. Samtliga tackas härmed för sina insatser i fågelskyddsarbetet, för det är vad denna rapport handlar om - idéellt fågelskyddsarbete!

Ambitionen med "Det sörmländska fågelåret" är att visa på hur vår regions fågelfauna varit under året (så gott det går), hur olika arter uppträtt, trender och fluktuationer och visa vilken fågelforskning som för närvarande bedrivs i vårt län. Vi vill också öka skådarnas kunskaper om hur olika arter uppträder och stimulera till ökad amatörforskning. Vi vet att det finns mycket att undersöka på olika sätt. Fågelfaunan förändras ständigt med såväl ökade som minskande numerärer till följd av olika miljöförändringar.

Sörmlandslistan

I Sörmlands län (vårt rapportområde) har till dags dato påträffats 323 arter varav 317 ansetts vara spontant uppträdande (alltså inga burfåglar). Sörmlandslistan togs fram 1994 som ett led i arbetet med att visa hur vanliga och ovanliga olika arter är i länet och för att med enkla medel också visa hur dessa uppträder hos oss. Listan uppdateras årligen och går att beställa från Rrk för 3kr/st + porto. Beställ även boken Sörmlands fåglar från FSO för 60 kr/st+porto.

Glöm inte skicka beskrivningar!

Från och med 1995 så medtogs rapporter inkomna på sörmlandssvaren till fågelrapporten (under förutsättning att rapportören lämnar namn och telefonnummer) detta har medfört att antalet rapporter ökat något. Det är dock viktigt att notera att rapporter som gäller extremt sällsynta fåglar eller arter som är svåra att skilja från närstående släktingar ska styrkas av en utförlig beskrivning (RK-rapport). Blanketter för detta kan erhållas från Rrk.

För att ha en årsammansättning som kan kunna användas för framtida faunistisk forskning (och publicering i Fågelåret) krävs att denna i mesta möjliga mån uteslutit tveksamma rapporter gällande observationer där man ej tagit hänsyn till eventuella förväxlingsrisker.

I denna rapport finns tyvärr ett antal observationer ej med på grund av att Rrk ej fått någon beskrivning eller för att rapporten är under behandling av Rrk eller Raritetskommittén (RK på rixplan). Rrk har inte som uppgift att underkänna observationer utan att opartiskt behandla och sammanställa inkomna rapporter. Skicka helst in beskrivningen så snabbt som möjligt efter att observationen gjorts. Detta ökar chansen för att rapporten hinner bli behandlad av Rrk eller RK före nästa fågelrapports publicering. Saknas det någon observation eller om du skickat in en beskrivning men ej erhållit något svar så är ni välkomna att kontakta undertecknad för korrektion av detta.

Vi har till Rrk under året fått sisådär 3500-4000 rapporter varav ca ett 60 tal hamnat under beskrivningskategorin, av dessa har ett drygt trettiotal rapporter kommit in. I denna digra rapportskörd kan enstaka fel smyga sig in ibland.

/ Jukka Väyrynen

Fågelrapport 1997

SMÅLOM *Gavia stellata*

Endast tre vårobservationer med 1 ex Femörehuvud 30.3 (Jan Gustafsson), 1 ex Hartsö skärgård 31.3 (Lennart Wahlén) samt 1 ex mot norr vid Tullgarnsnäs 11.5 (Ulf Modin).

En inlandsobservation från Fiskeboda, Hjälmarens 24.8 (Tommy Karlström).

Under hösten 9 obsdagar vid Enskär med som mest 3 ex rastande (Hartsö-Enskär fstn).

STORLOM *Gavia artica*

Häckningar:

Elva lyckade häckningar i lika många sjöar tyder på att en del lokaler inte blivit rapporterade där fler par häckar. Utöver dessa har fyra par misslyckats samt 14 par setts under häckningstid utan att häckning konstaterats.

Vinter:

En fågel sågs vid Femörehuvud 4.1 (Jan Oldebring).

SMÅDOPPING *Tachybaptus ruficollis*

Häckning kunde endast konstaterats vid Solen, Bie Katrineholm där 2 juv sågs (Håkan Lernefalk) samt möjligt vid Kisjön där ett par byggde bo men utgången något osäker. Det samma gäller 1 ad med två juv som sågs i Sörby viltvatten, Gnesta 2.9 (Ulf Andersson). Då den senare observationen ligger så sent går det inte att säkerställa om häckning ägt rum. I övrigt sågs par eller ensamma individer vid sex lokaler under häckningstid.

Fyra höstobservationer rapporterade med som mest 3 ex vid Näsnaren 14.9 (Agne Swensén).

Vinter:

Från den 1.1-26.1 fanns en fågel att beskåda i Nyköpingsån, Nyköping (Toomas Maadre mfl), 1 ex Färjeläget, Oxelösund 29.1 (gm Jonny Werdin) och sannolikt samma fågel 9.2 SSAB's hamn (gm Thomas Larsson) samt 1 ex Nyköpings hamn 28-29.12 (Toomas Maadre).

Att häckningarna inte blev fler kan bero på att många kända lokaler där det häckat tidigare inte blivit rapporterade.

SKÄGGDOPPING *Podiceps cristatus*

Vinter: 1 ex färjeläget, Oxelösund 24.1 (Thomas Larsson), 1 ex Horn, Nyköping 1.2 (Göran Altstedt) samt 1-3 ex Strandstuviken 6-27.12 (Thomas Larsson).

En anmärkningsvärt stor flock på 300 ex sågs dessutom i Öljaren, N Katrineholm 2.11 (Lillemor Däckfors).

GRÅHAKEDOPPING *Podiceps griseigena*

Ett ex Horn, Nyköping 1.1 (Tommy Karlström), 1 ex Örstignäs, Strandstuviken 17.4 (Erik Asplund), 1 ex Dagnäshalvöns naturreservat, Båven 8.6 samt 30.8 (Ulf Andersson, Jonny Werdin), 1 ex viltvatten Ripsa, Ludgo 13.6 (Lennart Wahlén), 1 ex Tullgarnsnäs 15.10 (Stefan Clason). Vid Hartsöarkepilagen har under hösten 8 ex observerats med som mest 5 ex på en och samma dag (Lennart Wahlén, Jukka Väyrynen).

SVARTHAKEDOPPING *Podiceps auritus*

Häckningar:

Fyra häckningar med 7 juv Solen, Bie Katrineholm (Håkan Lernefalk), 1 ad med 1 juv Tegnebolsviltvatten, Katrineholm 8.6 (Agne Swensén), 1 ad med 1 juv Valnaren, Länna 9.7 (Leif Karlsson mfl), 1 ad med 1 juv Rävsvikens viltvatten, Katrineholm 20.7 (Stig Löwenhamn), 2 par med 3 juv Västra Malmas viltvatten 2.8 (Kjell Karlsson), 3 ad med 3 juv Dagnäsöns naturreservat, Båven 2.8 (Ulf Andersson, Jonny Werdin), 2 par med 1 juv Vallagårds viltvatten, Stora Malm 3.8 (Urban Rundström), 1 juv Gesta viltvatten, Stallarholmen NO Strängnäs 6.8 (Kjell Thorsén).

Troliga/möjliga häckningar:

Ett ex Bondökna sjön, Barva Eskilstuna 19.4-17.5 (Lennart Eriksson), 1 par Visbohammars viltvatten, Gnesta 24.4 (Bertil Karlsson), 1 par Klockarsjön, Eskilstuna 26.4-19.5 (Magnus Brandel, Pedro Haglund), 2-3 par Flättsjön, Eskilstuna 27.4-17.5 (Bo & Eva-Lena Hernod), 3 par Vadsjön, Husby-Oppunda 30.4-17.5 (Jonny Werdin mfl), 3 ex Torpsjön, östra Likstammen 4.5 (Ulf Andersson), 1 ex Nasen, Barva 11.5 (Lennart Karlsson), 1 par motorvägspölen 2,5 km S Pershagen, Södertälje 20.5 (Lennart Magni), 1 par Mindalssjön, Turinge 20.5 (Lennart Magni), 1 ex viltvatten, V Nässjön, Katrineholm 30.5 (Anders Nothagen), 1 ex Forssjö viltvatten, SO Katrineholm 5.6 (Urban Rundström), 1 par Sörby viltvatten, Gnesta 8.6 (Ulf Andersson) samt 2 par Odensberga viltvatten 8.6 (Kjell Karlsson).

Höst:

Ett ex Björkarösund, Mörkö 21.9 (Ulf Modin), 1-2 rastande Hartsö-Enskär fstrn 28-30.9 (Urban Rundström), 1 ex Näsnaren, Katrineholm 19.10 (Anders Nothagen), 2 ex Strandstuviken 23.10 (Jörgen Israelsson).

Rapporter om konstaterade häckningar från sju lokaler med sammanlagt 17 producerade ungar samt misstänkt häckning från ytterligare 13 lokaler.

STORSKARV *Phalacrocorax carbo*

Inlandshäckningar:

25 bon med ca 10 juv Bosholmen, Västermo 17.5 (Leif Carlsson), 5 bon Kråkvilan, Ridö - Sundbyholmsarkepilagen 5.6 (Pedro Haglund), 2 bon Gimpelstenarna, Strängnäs k:n 7.6 (Katarina Bodlund), 30 bon Funnaren - Stor Hjälmarén, Julita 5.7 (Leif Carlsson).

Skärgårdshäckningar:

Cirka 500 bon N Måsklubben, Oxelösunds skärgård 27.7 (Lennart Wahlén), ca 350 bon Höga Måsklubben, Oxelösunds skärgård 27.7 (Lennart Wahlén), >200 bon Kalkgrund, NO Lacka 27.7 (Lennart Wahlén), ca 340 bon Stenskår, S Stendörren 27.7 (Lennart Wahlén), ca 3-400 bon Västerklubben,

S Stendörren 27.7 (Lennart Wahlén). Ytterligare kolonier fanns även vid Stendörren och Sjösaviken där dock antalet häckande ej är känt (Lennart Wahlén).

Årstotalen varierar kraftigt från år till år då de stora kolonierna i skärgården inte rapporteras varje år. Årets rapporter summerar till ca 2000 bon vilket tyder på en fortsatt expansion i området.

RÖRDROM *Botaurus stellaris*

Hela 58-62 tutande ex på 42 lokaler. Enbart Söderfjärden hade 13 tutande fåglar.

En sen obs från Brandholmen den 27.11 är den enda som skulle kunna räknas som vinterobservation.

Ett rejält uppsving för rördromen från förra årets 37ex, men dock utan några "riktiga" vinterobservationer.

ÄGRETTHÄGER *Egretta alba* (6-1)

Ett ex Marsviken, SV Oxelösund 14.12-15.12 (Jan Sjöstedt, Jukka Väyrynen m fl).

Sjunde fyndet i Södermanland och det andra vinterfyndet. Den första vinterobservationen är från Mörkö 1980.

HÄGER *Ardea cinerea*

Häckningar:

Endast 32 häckningar rapporterade vilket knappast speglar verkligheten men många större kolonier har också försvunnit under de senaste åren.

SVART STORK *Ciconia nigra* (12-3)

Ett ex Avlasjön N Gnesta 22.4 (gm Bertil Karlsson), 1 ex Studsvik NO Nyköping 14.5 (Ola Jonsson) samt 1 ex SV Mörkö, Järna 19.5-20.5 (Maud Wickman, Stefan Bengtsson).

Tre observationer är rekord, men det kan också röra sig om samma fågel.

VIT STORK *Ciconia ciconia* (27-1)

Ett ex 29.5-30.5 Valsberga, Skäggesta SO Strängnäs (Bernt Andersson, Kent Söderberg, Björn Carlsson).

Vit stork är numera årlig i Sörmland.

MINDRE SÅNGSVAN *Cygnus bewickii*

Tre ex vid Strandstuviken, Nyköping 7.3 (Jan Carlsson), 1 ex Vadsjön, Husby-Oppunda 9-11.3 (Ulf Andersson, Göran Andersson, Katarina Boström) och 5 ex Snäckviken, Nyköping 6.4 (Jan Gustafsson).

Nio ex är ett normalt antal.

SÅNGSVAN *Cygnus cygnus*

Sångsvan har varit riksinventeringsart under 1997 och resultatet kommer att redovisas i ett senare nummer av Fåglar i Sörmland.

SÄDGÅS *Anser fabalis*

Vinter:

Ett ex övervintrade vid Mågla Gård, Söderfjärden (Barbro Hedström).

Våren:

Femhundra till tusen ex vid Stenkvistafälten, Eskilstuna 7.3-24.4 (Pedro Haglund, Ilva Hansson), 500-600 Stensjön, Katrineholm 10.3-24.3 (Urban Rundström, Jan Gustafsson), 1000-1200 ex N Lundby, Husby-Rekarne, Eskilstuna 6.4 (Kent Carlsson, Brita Nilsson, Gösta Nilsson).

Normala antal från de vanligaste lokalerna och som vanligt inga större höstflockar.

SPETSBERGSGÅS *Anser brachyrhynchus*

Ett ex Väla Gård, Valla, Katrineholm 1.3 (Göran Andersson), 1-2 ex Stora Malmsområdet, Katrineholm 8.3-20.4 (Göran Andersson, Jan Gustafsson, Jukka Väyrynen m fl), 1 ex Vadsjön, Husby-

Oppunda 20.3 (Jukka Väyrynen), 1 ex Lundby, Husby-Rekarne 21.3 (Kent Carlsson), 1-2 ex Stenkvistafälten, Stenkvista 2.4-17.4 (Ilva Hansson), 1-2 ex Jägern, Flodafors, Katrineholm 20.4-21.4 (Jonny Werdin) och 1 ex Horn, Nyköping 25.5 (Göran Altstedt).

1973-1986 rapporterades endast enstaka ex, som mest 6 ex 1980 och inte årligen. Fr o m 1987 har antalet rapporter ökat och vid tre tillfällen har mer än 10 ex rapporterats, max 18 ex 1995. Arten rapporteras numera årligen. Årets antal är strax under genomsnittet sedan 1987.

BLÄSGÅS *Anser albifrons*

Under våren rapporterades totalt 48 ex från 13 lokaler. De första sågs 2.3. Största antalet var 13 ex i Stora Malmsområdet, Katrineholm (Göran Andersson, Urban Rundström, Per Flodin) och 8 ex Hallbosjön, Nyköping 27.4 (Ulf Andersson).

Hösten:

Ett ex Stensjön, Stora Malm, Katrineholm 7.9 (Lillemor Däckfors), 1 ex Häggånsviken, Tullgarn 20.9 och 18.10 (Uffe Modin), 1 ex Näsnaren, Katrineholm 23.9 (Håkan Lernefalk), 1 ex sträckte Sjöheden, S Stadsfjärden, Nyköping 28.9 (Mikael Ackelman), 25 ex sträckte Marsäng, Oxelösund 29.9 (Jonny Werdin), 4-6 ex Marsäng, Oxelösund 3.10-5.10 (Jonny Werdin, Göran Altstedt, Ola Jonsson), 2 ex Stensjön, Katrineholm 4.10 (Agne Swenzén) och 2 ad med 1 juv Kjula Kyrka, Eskilstuna 12.10 (Leif Carlsson, Hjärdis Carlsson).

Fyrtioåtta ex på våren är det näst högsta någonsin. 1995 rapporterades ca 60 ex.

Rättelse från 1996: Ungfågel vid Hartsö 2.6, ska vara en 2k-fågel (Lennart Wahlén).

FJÄLLGÅS *Anser erythropus* (26-4)

Ett ex Stenkvistafälten, Stenkvista, Eskilstuna 4.4, 5.4 och 20.4 (Ilva Hansson, Barbro Hedström, Gösta E. Nilsson), 1 ex Stora Malmsområdet, Katrineholm

5.4-18.4 (Stig Löwenhamn, Erik Asplund, Joakim Ekman m fl), 1 märkt ex Stadsfjärden, Hamnen, Nyköping 14.4-5.5 (Jörgen Israellsson, Jan Gustafsson, Jonny Werdin) och 1 märkt ex Horn, Nyköping 22.4 och 30.4 (Göran Altstedt).

Sedan 1987 då fjällgås började rapporteras har det endast 2 år tidigare rapporterats omärkta ex.

GRÅGÅS *Anser anser*

Häckning har rapporterats från 8 lokaler med sammanlagt 22 häckningar. Flest från Knutstorps viltvatten S Katrineholm, med 6 kullar (Håkan Lernefalk) och från Söderfjärden med 4 kullar (Lars Broberg).

Våren:

Ca 700 ex Lundbysjön, Husby-Rekarne, Eskilstuna 19.3 (Ingemar Mählquist).

Hösten:

De största flockarna som sågs i Tullgarn-Mörköområdet var på 3400 ex 15.9 och 2300 12.10 (Stefan Clason, Mats Blomstedt) och i Söderfjärden vid en samordnad räkning med 2414 ex 14.9 (Lars Broberg). I övrigt 245-450 ex Vadsjön, Husby-Oppunda 12.7-17.8 (Per Flodin), 200-1000 ex Stensjön, Katrineholm 3.8-4.10 (Urban Rundström, Agne Swenzén, Anders Nothagen), 377 ex Näsnaren, Katrineholm 17.8 (Agne Swenzén), 300 ex Fiholm, Jäder, Eskilstuna 24.8 (Barbro Hedström), 200-500 ex Strandstuviken, Nyköping 30.8-13.9 (Jan Gustafsson, Mikael Ackelman), 200 ex Barvalappen, Eskilstuna 30.8 (Eva-Lena & Bo Hernod), ca 800 ex Skåraviken, Hallbosjön, Nyköping 16.9 (Sven Jonsson), 700-1000 ex Marsäng Oxelösund 24.9-3.10 (Jonny Werdin), ca 1000 ex Storsjön, Gnesta 28.9 (Martin Resare), 250 ex Rossviksfälten, Eskilstuna 1.10 (Lars Eriksson), 200-300 ex Tandlaviken, Eskilstuna 5.10 (Eva-Lena & Bo Hernod) och ca 600 ex Rävsviken, Katrineholm 12.10 (Urban Rundström).

Årets rapporter om häckningar fortsatte på de två senaste årens minskande trend. 1990-1994 rappor-

terades ca 100 häckningar per år. 1995 sjönk det till ca 50 och 1996 till 35. Har verkligen grågåsen minskat så mycket i Sörmland, eller är grågåsen så vanlig att det inte känns lönt att rapportera den? Rapporterna om höstflockor visar inte på någon minskning.

[SNÖGÅS] *Anser caerulescens* (56-2)

Två adulta Storsjön, Gåsinge, Gnesta 30.6, 4.7, 28.9 och 2.10 (Lennart Wahlén, Martin Resare).

Snögås har setts årligen sedan 1978. Årets antal är av normal omfattning.

VITKINDAD GÅS *Branta leucopsis*

Häckningar:

Fyrtioen häckande Örsvik/Strandstuviksområdet, Nyköping 31.5 (Jan Karlsson, Jan Gustafsson, Anki Andersson), 1 ex vaktande Västra Grässkären 12.6 (Åke Andersson), 2 par och ett bo Södra Grässkären 12.6 (Åke Andersson), 1 par Västra Björkskärshällarna 12.6 (Åke Andersson), 102 ad med 36 pull Strandstuviken, Nyköping 15.6 (Bertil Karlsson) och 2 kullar Yngaren, Ols holme, Björkvik 2.7 (Per-Gunnar Moqvist).

Inlandet:

Två ex sträckte Näsbyholm, Söderfjärden 28.5 (Lars Broberg), 2 ex St Blackhäll Sundby, Eskilstuna 28.5 (Pedro Haglund, Katarina Bodlund), 2 ex Sundbyholmsbadet, Eskilstuna 26.8, 28.8 och 29.8 (Kent Carlsson, Hjördis Carlsson) och 18 ex Stensjön, Katrineholm 15.10 (Urban Rundström).

I övrigt 350-486 ex Strandstuviken, Nyköping 8.9-13.9 (Jan Gustafsson, Mikael Ackelman, Ulf Andersson), 70 ex mot SV södra Enskär 2.10 (Hartsö-Enskärs fstn) och 65+40 ex sträckte södra Enskär 11.10 (Hartsö-Enskärs fstn).

Ca 40-50 häckande par, vilket är lika många som förra året. Förutom i Nyköpingsområdet sker häckning regelbundet i Yngaren sedan 1993.

PRUTGÅS *Branta bernicla*

Fyra till sex ex sågs rasta från södra Enskär 21.9-26.9 (Urban Rundström), 20 sträckte södra Enskär 28.9 (Urban Rundström), 71 sträckte södra Enskär 30.9 (Jukka Väyrynen), 18 sträckte södra Enskär (Hartsö-Enskärs fstn) och 2 ex Strandstuviken, Nyköping 1.10 (Ulf Andersson).

Större antal av prutgäss är ovanliga i Sörmland. De flesta observationer görs på hösten och mest regelbundet vid Hartsö-Enskärs fågelstation.

GRAVAND *Tadorna tadorna*

Häckningar:

En häckning Strandstuviken, Nyköping 28.5 (Jan Gustafsson, Anki Andersson), 4 ad 8 juv Strandstuviken, Nyköping 15.6-4.7 (Bertil Karlsson, Jan Gustafsson), 1 par troligen häckande Hävringe, Oxelösund (Åke Andersson) och 5 juv Nyköpings ytterskärgård 24.7 (Lennart Wahlén), dessutom 10 rapporter om enstaka ex och par från 10 lokaler under häckningstid.

Inland: Ett ex Vadsjön, Husby-Oppunda 17.5 (Göran Andersson), 1 par Hästnäs viltvatten, Mariefred 19.5 (Johan Skutin) och 3 unga Gagnhäll, Fiskeboda, Katrineholm 30.8 (Anders Nothagen). I övrigt 18 rapporter från 9 lokaler. Flest antal 13-26 ex Strandstuviken, Nyköping 23.4-4.5 (Jan Gustafsson, Jan Karlsson).

Förhållandevis många rapporter även under häckningstid. Antalet rapporterade häckningar visar dock inte på någon ökning. Sedan 1993 har arten rapporterats årligen från inlandet, från att dessförinnan ha varit sällsynt.

Tillägg till 1996: 1 par med 7 ungar vid Garkast, Hartsö 3.7, ungarna försvunna en vecka senare, dessutom ytterligare 3 par i Hartsö-skärgård i juni-juli (Lennart Wahlén).

[MANDARINAND] *Aix galericulata* (11-1)
Ett ex Stålforsbron, Kloster, Eskilstuna 13.1 (Pedro

Haglund) och 1 ex ån vid Strömstigen, Kloster, Eskilstuna 25.1 (Gösta E. Nilsson).

Observationerna rör troligen samma ex. Sedan 1987 har arten rapporterats under 8 år.

BLÄSAND *Anas penelope*

Sommar:

Ett till 2 par Nasen, Eskilstuna 31.5-11.6 (Gösta E. Nilsson), 1 par Dagnäsön, Båven 8.6 (Ulf Andersson), 1 ex Nya Läggesta station, Strängnäs 13.6 (Johan Skutin), 2 hannar Länna 22.6 (Patrik och Kent Söderberg), 1 hane Näsnaren, Katrineholm 13.7 (Agne Swenzén) och 2 hannar Harby viltvatten, Mariefred 29.7 (Johan Skutin).
En flock på 356 ex Näsnaren, Katrineholm 19.10 (Agne Swenzén).

Rapporter under häckningstid är så gott som årliga. Häckningar har dock bara konstaterats 1955 och 1985.

SNATTERAND *Anas strepera*

Häckningstid:

Inga häckningar eller misstänkta häckningar, dock 3 rapporter från 3 lokaler.
Vinter: En hane Horn, Nyköping 21.1 och 9.2 (Thomas Larsson, Jörgen Israelsson), 1 par Kylvattendammen, Oxelösund 2.2 (Thomas Larsson, Lennart Wahlén, Martin Irestedt), 6 ex Strandstuviken, Nyköping 6.12 (Thomas Larsson) och 8 ex Örstignäs, Nyköping 23-28.12 (Lennart Wahlén).
En flock på 70 ex i Näsnaren, Katrineholm 19.10 (Agne Swenzén).

Inga häckningar i år. Sedan 1964 har häckningar rapporterats vid 7 tillfällen. Under 90-talet har det blivit vanligt med större höstflockar i Näsnaren.

KRICKA *Anas crecca*

Häckningar: Två kullar med 12 juvenila Skårviken, Hallbosjön, Nyköping 12.7 (Göran Andersson, Katarina Boström, Per Flodin), 1 kull med 10 juvenila

Vadsjön, Husby-Oppunda 18.7-24.7 (Göran Andersson, Katarina Boström) och 1 hona med 7 juvenila Valnaren, Länna, Strängnäs (Kent Söderberg).

Vinter: 1 hane Kylvattendammen, Oxelösund 30.1-2.2 (Thomas Larsson, Jonny Werdin, Lennart Wahlén)

En större flock på mer än 200 ex Valnaren, Länna, Strängnäs (Kjell Thorsén).

Antalet rapporterade häckningar är av normal omfattning. Högsta rapporterat något år är 7.

STJÄRTAND *Anas acuta*

Inga rapporter.

Första året utan rapporter från häckningstid sedan 1991.

ÅRTA *Anas querquedula*

Under april till juni 31 rapporter om par och hannar från 22 lokaler. Inga häckningar eller misstänkta häckningar.

Hösten: Fyra rapporter om 1-4 ex från 4 lokaler. Aldrig har årtar rapporterats från så många lokaler under häckningstid. Tidigare bästa år är 1992 med 20 lokaler och 1993 med 19 lokaler.

SKEDAND *Anas clypeata*

Häckningar:

1 hona på bo Lännaholmen 3.7 (Åke Andersson) och 6 juvenila Vadsjön, Husby-Oppunda 30.7 (Katarina Boström). I övrigt 7 rapporter under häckningstid från 7 lokaler.

En större flock på 30 ex Näsnaren, Katrineholm (Agne Swenzén).

Återigen rapport om häckningar. Bortsett från fjolåret har häckningar rapporterats årligen under 90-talet.

BRUNAND *Aythya ferina*

Sommar: Ett par i Näsnaren, Katrineholm (Håkan Lernefalk). Ingen häckning konstaterad.

Större flockar: 450 ex som mest i Näsnaren, Katrineholm 20.7 (Stig Löwenhamn).

Endast en rapport under häckningstid och inga häckningar gör året till det sämsta under 90-talet. Brunanden har onekligen minskat, men hur mycket bidrar eventuell dålig rapportering? Om årets siffra skulle vara riktig så är numera brunanden som häckfågel en av de sällsyntaste änderna (om inte sällsyntast) i Sörmland.

VIGG *Aythya fuligula*

Stora flockar:

864 ex Näsnaren, Katrineholm 17.8 (Agne Swenzén, Anders Nothagen), ca 2000 ex Söderfjärden 27.9 (Kent Söderberg), ca 1000 ex Strandstuviken, Nyköping 9.11 (Mikael Ackelman), 3-4000 ex Strandstuviken, Nyköping 6.12 (Thomas Larsson) och 1100 ex Tullgarn, Järna 7.12 (Erik Asplund).

Få rapporter. Största antal som vanligt kring Nyköping.

BERGAND *Aythya marila*

50-150 ex Strandstuviken, Nyköping 19.3-29.3 (Örjan Jitelius, Daniel Bengtsson, Mikael Ackelman), 1 ex Näsnaren, Katrineholm 19.10 (Håkan Lernefalk, Agne Swenzén) och ca 100 ex Strandstuviken, Nyköping (Mikael Ackelman).

En inlandsobservation är färre än vanligt. Arten ses numera årligen i Näsnaren.

EJDER *Somateria mollissima*

Sträck: Ca 15500 ex sträckande i Hartsöarkipelagen 23.3-31.3, fördelat enligt ca 5000 ex 23.3, ca 1000 ex 25.3, ca 4000 ex 29.3, ca 2500 ex 30.3 och ca 3000 ex 31.3 (Lennart Wahlén, Göran Altstedt).

7-8000 ex rastade i vattnen kring Hartsö-Enskärs fstrn 29.9 (Jukka Väyrynen).

ALFÖRRÄDARE *Polystica stelleri* (33-4)

1 hontecknad Hartsöarkipelagen 25.1 (Lennart Wahlén, Jan Oldebring), 2 2k-hannar Örstignäs, Strandstuviken, Nyköping 16.3-19.4 och 1 hona från 27.3 (Jörgen Israelsson, Göran Andersson, Jonny Werdin m fl).

Tre ex är den största "flocken" som rapporterats. Årliga rapporter sedan 1986.

ALFÄGEL *Clangula hyemalis*

1 hane Hartsö-Enskär 3.8 (Lennart Wahlén) och 2 ex Elofsnäs, Hjälmarén, Eskilstuna 16.11 (Pedro Haglund).

En inlandsobservation är det lägsta antalet sedan 1981. 2-5 observationer görs normalt per år. Den fjärde augustirapporten.

SIÖORRE *Melanitta nigra*

Kusten:

Fem observationer Hartsö/Enskär-arkipelagen 31.3-16.5 (Hartsö-Enskärs fstn), 6 ex Femörehuvud, Oxelösund 27.4 (Jan Gustafsson, Anki Andersson), 2 ex Hävringe, SO Oxelösund 7.5 (Göran Andersson, Katarina Boström, Jan Gustafsson), 10-15 ex Hävringe, SO Oxelösund 10.5 (Göran Andersson, Katarina Boström, Jan Gustafsson) och 14 observationer Hartsö/Enskär-arkipelagen 28.9-15.11 (Hartsö-Enskärs fstn).

Inlandet:

Fjorton rastade Sörfjärden, Kringlöt 4.5 (Leif Carlsson, Hjördis Carlsson), 15 ex Rokaudd, Överselaö, Strängnäs 17.5 (Björn Carlsson), 4 sträckande Bergaön, Storhjälmaren, Katrineholm 24.5 (Leif Carlsson), 1 ex Nabben. Lista, Eskilstuna 24.5 (Per-Gunnar Högman), 20 ex Fiskeboda, Hjälmarén, Katrineholm 4.9 (Stig Löwenhamn) och 2 hontecknade Hjälmaresund, Eskilstuna 16.11 (Leif Carlsson, Pedro Haglund).

Rapporter i normal omfattning.

SVÄRTA *Melanitta fusca*

Vinter:

1 ex Hartsöarkipelagen 2.2 (Lennart Wahlén). Ca 300 ex Hävringe, SO Oxelösund 7.5-10.5 (Göran Andersson, Katarina Boström, Jan Gustafsson).

Inland:

3 ex Brobyö, Hjälmarén, Eskilstuna 12.10 (Pontus Lindberg).

Inlandsobservationer är sedan 1986 årliga. De flesta är från Mälaren, Hjälmarén och Näsnaren. Flocken på 300 ex är den näst största som rapporterats.

SALSKRAKE *Mergus albellus*

Större vinterflockar:

Cirka 50 ex Horn/Romholmen, Nyköping 1.1 (Göran Andersson), ca 40 ex Hartsöarkipelagen 18.1 (Göran Altstedt, Lennart Wahlén), 36 hanar och ca 80 honor Enskärsarkipelagen 25.1 (Jan Oldebring, Lennart Wahlén) och ca 90 ex Oaxens färjeläge, N Mörkö 8.2 (Stefan Clason).

Större vårflockar: 30 ex Björkarösund, N Mörkö 30.3 (Stefan Clason) och 51 ex Näsnaren, Katrineholm 13.4 (Agne Swenzén).

Större höstflockar: 91 ex Näsnaren, Katrineholm 19.10 (Håkan Lernefalk, Agne Swenzén, Anders Nothagen).

De senaste årens milda vintrar har lett till att många salskraker övervintrar vid kusterna och även ute i ytterskärgården.

SMÅSKRAKE *Mergus serrator*

Inlandet:

Två hanar och 2 honor Grävlingen, Sundby, Mälaren 21.4 (Pedro Haglund, Karolina Bodlund), 1 hane Rokaudd, Strängnäs 27.4 (Kent och Patrik Söderberg), 4 ex Sundbyholmsön, Mälaren 28.4 (Pedro Haglund), 2 hanar och 2 honor Äspholmen, Sundby, Mälaren 28.4 (Pedro Haglund, Katarina Bodlund), 1 hane Isholmen, Storhjälmaren 17.5 (Leif Carlsson), 1 hane Bergaön, Storhjälmaren 24.5 (Leif Carlsson), 1 hane Stålforsbron, Kloster, Eskilstuna

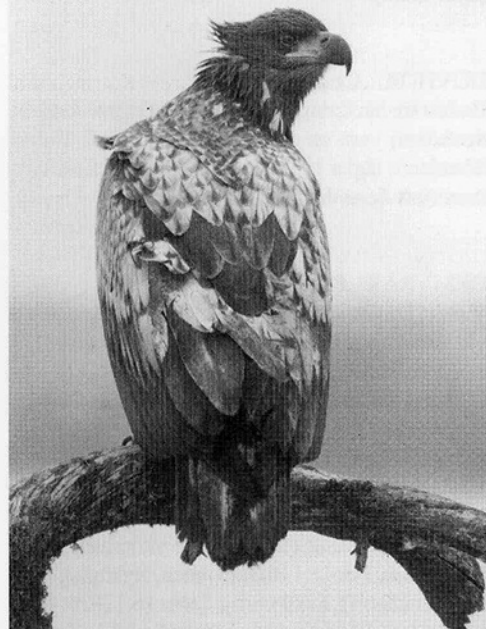
2.6 (Pedro Haglund, Katarina Bodlund), 1 par L Blackhäll, Sundby, Mälaren 5.6 (Pedro Haglund, Katarina Bodlund), 1 par Gimpelstenarna, Mälaren 7.6 (Pedro Haglund, Katarina Bodlund), 1 par Lövön Ö Hjälmaren 7.6 (Per-Gunnar Högman), 1 par Hovstensberget, Öja 10.6 (Pedro Haglund, Katarina Bodlund) och 1 hona Gagnhäll, Fiskeboda, Hjälmaren 20.7 (Lillemor Däcksfors).

Inga rapporterade häckningar och alla rapporter från Mälaren-Hjälmaren. Observeras inte årligen i övriga inlandet.

STORSKRAKE *Mergus merganser*

Större flockar:

Mer än 3000 ex Öljaren, Julita, Katrineholm 2.11 (Lillemor Däcksfors), 2000 ex Elofsnäs, Hjälmaren 16.11 (Pedro Haglund) och 2350 ex Lövön, Ö Hjälmaren 22.11 (Hans och Mikael Bergström).

Havsörn. Foto: Bengt Ekman/N

BIVRÅK *Pernis apivorus*

Endast två konstaterade häckningar noterade i rapportområdet och två troliga häckningar, samt rapporterad från tjugosex områden under häckningstid. Åter ett blekt år för bivråken ur häckningssynpunkt, vilket är oroande och som visar att bivråken troligtvis är på tillbakagång. Det vore önskvärt att få alla era bivråksobservationer under häckningstid rapporterade, gärna till Sörmlandssvaren.

BRUN GLADA *Milvus migrans* (15-3)

Ett ex sträckte vid Horn, Nyköping 3.5 (Göran Altstedt), 1 ad Strandstuguviken, Nyköping 24.7 (Mikael Ackelman), 1 ung Simonsberget, Nyköping 18.9 (Jonny Werdin).

Brun glada är en långt ifrån regelbunden gäst hos oss, varken 1995 eller 1996 gjordes några observationer. 1997 blev alltså ett bra år med 3 observationer fördelat på en vår- en sommar- samt en höst obs. Det har rapporterats om fler observationer av bruna glador men dessa har inte styrkts av någon beskrivning till Rrk

RÖD GLADA *Milvus milvus* (53-1)

Ett ex sågs sträcka över Stavsjön 13.5 (Leif Stål).

HAVSÖRN *Haliaeetus albicilla*

Sommar:

Ett ex vid Söderfjärden, Mälaren 18.5 (Lars Broberg), 1 subad Lövstavret, Tumbo 20.7 (Mikael Bergström), 1 ad Strängnäs-fjärden 25.7 (Patrik Söderberg).

Trots att det regelbundet görs inlandsobservationer under sommarperioderna så har det ännu inte rapporterats någon inlandshäckning. När får vi den första?

Enbart i inlandet gjordes det observationer på 40 olika individer under höst-, vinter- och vårmånaderna. Vid ett och samma tillfälle i början av februari sågs hela 26 havsörnar vid Gimpelstenarna, NV

Fogdön, Strängnäs, av dessa var 13 ad, 3 subad, 1 juv, 8 juv/subad, samt ytterligare 1 ex (Pedro Haglund). Här kan man prata om en "flock" havsörnar.

Idag räknar man med att det finns cirka 200 havsörnspar i hela riket jämfört med ett tiotal par på 70-talet. Vinterutfordringen har kraftigt hjälpt till att öka havsörnsstammen även hos oss i Sörmland. Vi får väl se hur det går med observationer av havsörnar i framtiden efter som det nu är förbjudet att utfordra fåglarna med djur som inte är besiktigade och godkända, efter gällande EU-regler.

BRUN KÄRRHÖK *Circus aeruginosus*

Rapporter om häckningar gjordes från 41 lokaler från hela området samt observerad på 12 lämpliga häckplatser under häckningstid. I Söderfjärden, Mälaren gjordes en specialbevakning under hela säsongen. Totalt 19 revir varav 15 par med ungar. Antalet ringmärkningsstora ungar 1997 blev 48 i 15 bon = 3,2 u/bo.

Årets rapportering får anses som normal. Visserligen pekar siffrorna på att bruna kärrhöken ökat i landskapet vilket vi kunde se i 1995 års riksinventering. Men man får då tänka på att det gjordes ett effektivare eftersök.

BLÅ KÄRRHÖK *Circus cyaneus*

Vinter:

En hane 5.1 Kovik, Bråviken Oxelösund (Jonny Werdin), 1 hona 20.12 N Mörkö (Stefan Clason).

Häckningstid:

En hona Krogen Lännaån, S Strängnäs 3.6 (Staffan Hellbom), 1 hona 11.6 flög åt N vid Kinglötshals, Söderfjärden, Mälaren (Lars Broberg) samt 1 hane 25.6 Segersta, Runtuna (Kjell Karlsson).

Endast fyra vinterobservationer trots den milda senvintern är en minskning jämfört med 1995 då det gjordes åtta vinterfynd vilket i sin tur var en ovanligt hög vintersiffra. Blå kärrhöken har under de senaste åren stadigt ökat under vintern men är alltså åter

ner i ett normalare antal, med 1-4 observationer. Åter görs det sommarfynd vilket är mycket intressant, troligtvis rör det sig om samma fågel som observerades i Länna och i Söderfjärden.

I övrigt observeras den blåa kärrhöken regelbundet under vår och höststräcket.

ÄNGSHÖK *Circus pygargus* (39-2)

En 2k hane Rävsviken, Stora Malm, Katrineholm 17.5 (Urban Rundström), 1 hane sträckte mot norr 2.5 Sandasjön, Mörkö Ulf Modin).

Det görs numera årligen majobservationer i rapportområdet. 1997 blev klenst år med 2 observationer jämfört med 1996 då 4 ex rapporterades. Det bör dock tilläggas att det rapporterats 5 honfärgade på sörmlandssvararen, var finns dessa beskrivningar?

STÄPP/ÄNGSHÖK *Circus macronus/pygargus*

En honfärgad fågel sågs vid Sandasjön, Mörkö 31.5 (Ulf Modin).

DUVHÖK *Accipiter gentilis*

Endast tre häckningar inrapporterade, inte kan väl duvhöken vara en så ovanlig häckfågel? Enligt Sörmlands fåglar 1993 häckar den tämligen sällsynt men visst finns det fler än tre par?

ORMVRÅK *Buteo buteo*

Vinter: Ett till två ex sågs under hela vinterperioden vid Sätterstasjön, N Nyköping (Ulf Andersson), 1 ex Åkers Trafikplats, E 20 1.1-2.1 samt 26.1 (Björn Carlsson, Joakim Ed, Kent Söderberg), 1 ex Söräng, N Mörkö 1.1 (Stefan Clason), 1-2 ex Björshultstippen 1.1-26.1 (Tommy Karlström, Jukka Väyrynen), 1 ex 1.1-18.1 samt 23.2 MacDonalds, Nyköping (Jan Gustafsson), 1 ex Arnö 1.1 (Jukka Väyrynen), 1 ex 12.1 Stenkulla, Nyköping (Daniel Bengtsson), 1 ex 11.1 Brandholmen, Nyköping (Daniel Bengtsson), 1 ex Pilkrog, Järna 16.1 (Erik Asp-lund), 2 ex Tvetaverket, Södertälje 18.1 (Daniel

Bengtsson), 1 ex Vadsjön, Husby Oppunda 16.1 (Rikard Arvidsson), 1-2 ex mellan Gnesta, Nyköping (Bertil Karlsson), 1 ex Valla, Katrineholm 19.1 (Anders Nothagen), 1 ex Stensjön, Katrineholm 19.1 (Anders Nothagen), 1 ex Segersta, Runtuna (Kjell Karlsson), 1 ex Sigtunaån, Gnesta 20.1 (Bertil Karlsson), 1 ex Ålspångaviken, Flen 23.2 (Sigge Holmberg), 1 ex Tullgarnsnäs 27.2 (Hans Eliasson), 1 ex Stenåsvägen, Borsökna 27.2, 1 ex Segerstad, Nyköping (Kjell Karlsson), 1 ex Stensjön, Katrineholm 7.12 (Anders Nothagen), 1 ex St Sundby, Eskilstuna 8.12 (Mikael Elander), 1 ex Valla, Katrineholm 20.12 (Anders Nothagen), 1 ex Dragsjön, Öja 23.12 (Pedro Haglund), 1 ex Björshults soptipp, Nyköping 26.12 (Jan Gustafsson), 1 ex Djulö, Katrineholm 29.12 (Mårten Johansson), 1 ex Mariefreds golfbana 30.12 (Björn Carlsson).

En Börringevråk sågs vid Norrby, Åker 21.3 (Bernt Andersson).

Cirka 27 vinterfynd är något över tidigare år men en något lägre siffra än 1995 då hela 30 ex observerades i rapportområdet.

FJÄLLVRÅK *Buteo lagopus*

Vinter: Ett ex 1.1-6.1 samt 23.2 McDonalds, Nyköping (Göran Andersson, Jukka Väyrynen), 1 ex Öja k:a, Eskilstuna 3.1 (Lennart Bodlund), 3 ex 5.1 samt 2 ex 2.2 Segersta, Runtuna (Kjell Karlsson), 1 ex Sätterstasjön N Nyköping 12.1 (Ulf Andersson), 1 ex Eldsund, Strängnäs 19.1 (Leif Karlsson), 1 ex Husby, Strängnäs 11.1 (Lars Thor), 1 ex Tveta gård 1.1-7.1 (Jan Oldebring), 1 ex 26.1 Skansundet, Mörkö (Ulf Modin), 1 ex Stenkvistafälten, Eskilstuna 12.2 (Ilva Hansson), 1 ex Vängsö, Gnesta 11.2 (Bertil Karlsson), 1 ex Oaxens färjeläger, N Mörkö 15.2 (Stefan Clason), 1 ex Sandasjön, Mörkö 22.2 (Åke Skärholm), 1 ex 23.2 Segerstad, Nyköping (Kjell Karlsson), 2 ex Stenkvistafälten, Eskilstuna 27.12 (Pedro Haglund, Karolina Bodlund), 1 ex Kyrkvattnet, Stora Malm 7.12 (Anders Nothagen), 1 ex N Mörkö 13.12-28.12 (Stefan Clason, Ulf Modin) samt 1 ex Marsviken, Oxelösund 23.12 (Åke Danielsson).

Sommarobservation: Ett ex observerades 28.5, 3.6 samt 24.6 över fälten vid Viby, Kjula, (Barbro Hedström) samt ett ex vid Dybacken, Jäder 2.6 (Hans Bergström).

Sjutton vinterfynd av 14 individer får betraktas som en normal vintersiffra.

KUNGSÖRN *Aquila chrysaetos*

Vinter:

En subad N Stigtomta, Nyköping 1.1 (Göran Andersson), 1 ex N Hallbosjön 1.1 (Jukka Väyrynen), 1 juv 5.1 Hässelbyholm, Fogdö (Ilva Hansson), 1 ad Fiholm, Jäder 6.1 (Barbro Hedström), 1 ad flög över E4 nära Vagnhärad 12.1 (Lennart Wahlén), 1 ex Sälthulta, Lista 21.1 (Lars Eriksson), 1 ex Hässelbyholm, Fogdön, Strängnäs 26.1 (Magnus Brandel), 1 juv Varglyan, Husby Rekarne 2.2 (Hördis & Leif Carlsson), 1 subad mellan Djupvik, Åbo 4.2 (Stig Löwenhamn), 1 juv 9.2 Segersta, Runtuna (Kjell Karlsson), 1 ex Hållsta, Eskilstuna 22.2 (Bo & Eva-Lena Hernod), 1 ex Ängsholmens slott N Mörkö 22.2 (Åke Skärholm), 1 ex Viggaren 2.3 (Anders Nothagen), 1 ad Stenkvistafälten, Eskilstuna 4.3 (Ilva Hansson), 1 juv/subad 31.3 Sandasjön, Mörkö, (Ulf Modin), 1 ex 2-3 k Rokaudd, Överselö 20.4 (Björn Carlsson, Joakim Ed), 1 subad Tandlaviken, Husby-Rekarne 26.4 (Lennart Eriksson), 1 juv sträckande Horn, Nyköping 16.10 (Ulf Andersson), 1 subad Stensjön, Stora Malm 7.12 (Urban Rundström, Anders Nothagen), 1 subad 7.12 Hässelbyholm, Fogdön (Hjördis & Leif Carlsson), 1 ex Stigtomta, Nyköping 10.12 (Sven Jonsson), 1 subad Västerviken, Tullgarns slott 26.10 (Bo Hellberg, Ulf Modin), 1 juv 29.11, 20.12 samt 28.12 Segersta, Runtuna (Kjell Karlsson), 1 ex i november strax V Södertuna, Gnesta (Ulf Andersson), 1 juv Tumbo 20.12 (Hjördis & Leif Carlsson), 1 ex Gorsingeholm, Strängnäs 30.12 (Leif Carlsson) samt 1 ex Kungsgården, Södertuna, utan datum (gm Owe Gauffin).

Sen vårobservation:

Ett ex sågs sträcka vid Strandstuguviken, Nyköping 19.5 (Jan Karlsson) samt 1 ad flög över korsningen E4/216 (Tommy Tyrberg).

27 vinterobservationer är i nivå med tidigare år.

TORNFALK *Falco tinnunculus*

Sju vinter observationer visar att trenden håller i sig, att vinterfynden fortsätter att öka. Däremot så har bara 5 säkerställda häckningar konstaterats samt att tornfalk observerats på ytterligare 10 lokaler under häckningstid visar kanske ändå att antalet par är konstant.

Återigen häckade ett par i Strängnäs domkyrkotorn. Fem flygga ungar kunde lämna tornet. En sjätte unge, som fallit till marken i slutet av juli, omhändertogs för rehabilitering och kunde släppas i god form 24.7 (Lars Broberg).

AFTONFALK *Falco vespertinus* (32-2)

En hona Vadsjön, Husby-Oppunda 19.5 (Toomas Maadre), 1 hane södra Enskär, Bälinge 22.9 (Urban Rundström).

En maj- och 1 septemberobservation är betydligt lägre i antal än 1996 då hela fem individer noterades.

STENFALK *Falco columbarius*

Vinter:

Ett ex McDonalds, Nyköping 1.1 (Jan Gustafsson), 1 ex Sjösa 4.1 (Jan Oldebring).

Två vinter fynd är klart över det normala då vinterfynd inte alls är vanliga hos oss. Kanske rör det sig en och samma individ? Tidigare har det bara gjorts fem vinterobsar. Däremot sträcker stenfalken regelbundet genom hela rapportområdet både vår och höst, med tyngdpunkt på höststräcket.

LÄRKFALK *Falco subbuteo*

I år har sex säkra häckningar och elva observationer som tyder på häckning kommit till vår kännedom. Merparten av observationerna kommer från områden runt Eskilstuna samt Strängnäs. I övrigt observerad på minst 15 lokaler under höst och vårsträcket.

PILGRIMSFALK *Falco peregrinus*

En ad Tullgarnsnäs, Hölö (Stefan Clason), 1 ex jagade vid Skåraviken, Hallbosjön V Stigtomta 26.4 (Göran Andersson), 1 ex 2k Flättsjön, Ärja 27.4 (Bo & Eva-Lena Hernod), 1 ex Skogshall, Nyköping 27.4 (Bo Altstedt), 1 ex sträckte vid Femörehuvud, Oxelösund (Jan Gustafsson, Anki Andersson), 1 ex sågs skruba över Skåraviken 21.5 och försvinna västerut. (Leif Stål), 1 ad sågs vid parkeringen Tullgarnsnäs 19.7 (Bo Hellberg), Ulf Modin), 1 ex på fälten vid Hammarby k:a, Eskilstuna 20.8 (Bo Johansson), 1 juv Horn, Nyköping 28.9 (Jan Gustafsson), 1 ad Svanviken, Nyköping 13.9 (Ulf Andersson), 1 ad hona 13.9-14.9 Strandstuguviken, Nyköping (Mikael Ackelman), 1 ex Horn, Nyköping 14.9 (Ulf Pers), 1 ung hona Marsäng, Oxelösund 3.10 (Jonny Werdin), 1 juv sträckande S vid Västerviken 8.10 (Stefan Bengtsson), 1 ex Marsäng, Oxelösund 23.10 (Jonny Werdin), 1 jagande Oxelösunds hamn 27.10 (Rickard Arvidsson), 1 ex Stenkvistafälten, Eskilstuna 4.10 (Björn Fors), 1 ex Västerviken, Tullgarn 8.10 (Stefan Bengtsson), 1 ex McDonalds, Nyköping 15.11 (Tommy Pettersson).

Totalt nitton observationer visar att trenden håller i sig, pilgrimsfalken ökar och är här för att stanna.

OBESTÄMD STORFALK *Falco sp.*

Ett ex sågs med läderremmar om fötterna vid Stensjön, Stora Malm O Katrineholm 8.5 (Urban Rundström).

RAPPHÖNA *Perdix perdix*

Sex ex Stora Malm, O Katrineholm 6.1 (Urban Rundström), 1 ex Brandholmen, Nyköping 23.5 (Gö-

ran Altstedt), enstaka ex under maj-juni vid Enby, Runtuna (Kjell Karlsson), 1 ex Solö, Fogdö N Strängnäs 2.8 (Magnus Brandel), 9 ex Valla gårds viltvatten, Stora Malm O Katrineholm 27.9 (Göran Anderson) samt 10 ex utsatta under hösten vid Askare i Vansö (Ture Persson muntl). Gott om observationer från Mörkö med som mest 15 ex Björkarö 27.12 (Mats Blomstedt).

Rapporterna ökar i takt med att allt fler gårdar sätter ut fåglar vilket gör det svårt att bestämma det vilda beståndet.

VAKTEL *Coturnix coturnix*

Hela 36-37 spelande fåglar är det bästa resultatet någonsin. Snittet har varit runt 6-9 fåglar per år, så att det skulle röra sig om enbart vilda borträknat alla utsatta fåglar är väl mera tveksamt.

VATTENRALL *Rallus aquaticus*

Vinter: Två ex reningsverket, Brandholmen Nyköping 1.1-15.2 samt 10.11-28.12 (flera rapportörer).

SMÅFLÄCKIG SUMPHÖNA *Porzana porzana*
24-28 spelande fåglar är mer än dubbelt så många som tidigare år. Kanske var det vädret som inbjöd till ökad skådarverksamhet eller så var det helt enkelt ett mycket bra år för småfläckig sumphöna.

MINDRE SUMPHÖNA *Porzana parva* (42-4)
Ett ex Skämbylöt, Åker 12.5 (Staffan Hellbom, Raoul Karlsson), 1 ex Borsökna sjön, Eskilstuna 15.5 (Solveig Blomqvist), 1 ex Rokaudd, Överselö 17.5 (Joakim Ed, Björn Carlsson), samt 1 ex Strand, Söderfjärden V Strängnäs 20.6 (Joakim Strängbom).

Fyra ex är även detta över snittet trots att mindre sumphönan numera är årlig i vårt rapportområde.

KORNKNARR *Crex crex*

Ett ex Svanviken 28-30.5 och troligtvis samma ex Kastardruinen, Lindbacke Nyköping 3.6 (Thomas Larsson, Marianne Mattiasson), 1 ex Valsberga, Skäggesta SO Strängnäs 30.5 (Björn Karlsson), 1 ex Smedsta skola, Gnesta 31.5 (Håkan Welff), 1-2

Strandskata med unge. Foto: Bengt Ekman/N.

ex Hagbyberga, Björkvik SO Katrineholm 4-8.6 (Urban Rundström), 1 ex Tullgarns allé, Tullgarn 9.6 (Göran Pettersson), 1 ex Söra, V Gnesta 14.6 (Ulf Andersson), 1 ex Häggnäsviken, Tullgarn 30.6 (Göran Pettersson), 1 ex Storängen, Vansö Strängnäs 30.6 (Leif Karlsson), 1 ex Broby, Eskilstuna juni (Pontus Lindberg) samt 1 ex Gorsingeholm, Strängnäs 3.7 (Leif Karlsson).

RÖRHÖNA *Gallinula chloropus*

Häckningar: Sex juv Nibble SSO Ytterjärna K:a, Järna 29.6 (Stefan Clason), 1 par med 8 juv Anderslunds koloniområde, Nyköping 27.7 (Sven Jonsson), 8 juv Noppkärr S Stigtomta 27.7 (Sven Jonsson) samt 3 juv Valnaren, Länna Strängnäs 4.8 (Kent Söderberg).

Utöver dessa observerades rörhöns på 12 andra lokaler utan att häckning kunde fastställas.

TRANA *Grus grus*

Häckning rapporterad från 17 lokaler i rapportområdet. Lokalerna är väl spridda över rapportområdet. Av rapporterna framgår att 80 % utgör par med 1 unge och 20 % par med 2 ungar. En stor flock på 180 ex sågs 17.8 vid Skäraviken-Hallbosjön, V Stigtomta (Sven Jonsson).

STRANDSKATA *Haematopus ostralegus*

En konstaterad häckning: vid Näsaren, Vingåkersdelen (Håkan Lernefalk). Därutöver flera inlandsobservationer under häckningstid.

SKÄRFLÄCKA *Recurvirostra avosetta* (16-1)

1 ex Rävsvikens viltvatten, Stora Malm 18.5 (Håkan Lernefalk).

MINDRE STRANDPIPARE *Charadrius dubius*
Sju rapporterade häckningar inom rapportområdet. Samma omfattning som tidigare år. Det verkliga antalet häckningar är sannolikt större då många observerade par inte följs upp sommartid.

STÖRRE STRANDPIPARE

Charadrius hiaticulus

En inlandshäckning rapporterad: vid sågverket, Jönåker (Leif Stål). Samma omfattning som tidigare år i rapportområdet med endast något eller några få häckande par i inlandet.

FJÄLLPIPARE *Charadrius morinellus* (29-3)

Två höstobservationer: 2 sträckande Marsäng, Oxelösund 7.9 (Thomas Larsson, Lennart Wahlén, Bertil Karlsson) och 1 juv Marsäng, Oxelösund 8-10.9 (Thomas Larsson, Jukka Väyrynen).

Fjällpiparen är ytterst sparsam i rapportområdet med enstaka observationer per år. Möjligen också förbisedd då de kan rasta med enstaka individer på oplojda fält var som helst i landskapet.

LJUNGPIPARE *Pluvialis apricaria*

Av större flockar kan nämnas 120-210 ex Gorsingeholm 2-8.5 (Göran Celleroth, Kent Söderberg, Leif Karlsson), 100 ex Stenkvista-fälten 3.5 (Kent Carlsson), 250 ex Kjöla reningsverk 6.5 (Hans Bergström), 370 ex Bokskogen, Mörkö 6.5 (Ulf Modin), 150-170 ex Stensjön, Stora Malm 8-10.5 (Urban Rundström) samt 270 ex Juttersta, S Flodafors 9.5 (Pelle Moqvist).

KUSTPIPARE *Pluvialis squatarola*

Inlandsobservationer: 1 ex Vadsjön, Husby-Oppunda 14.8 (Jukka Väyrynen), 1 ex Rävsvikens viltvatten, Stora Malm 15.8 (Henry Johansson, Anders Nothagen), 21 ex Fiskeboda, Hjälmarens 24.8 (Tommy Karlström) samt 2 ex Vadsjön, Husby-Oppunda 29.9 (Jonny Werdin).

Inga vårobservationer vare sig i kustbandet eller i inlandet. Vädret är ofta avgörande om arktiska vadare rastar eller inte under vårsträcket.

KUSTSNÄPPA *Calidris canutus*

Endast en rapport under året: 1 ex vid viltvatten NO

Aspa-Ludgo 8.5 (Lennart Wahlén).

SANDLÖPARE *Calidris alba*

Ett ex Strandstuviken 7.6 (Thomas Larsson) och 3-5 ex Garkast, Hartsö-arkipelagen 4.8 (Lennart Wahlén).

Sandlöparen är tillsammans med myrsnäppan den mest sparsamma arktiska vadaren under såväl vår- som höststräck. De observationer som görs gäller oftast sträckande eller rastande individer i yttre skärgården och då ofta under sensommar och höst.

SMÅSNÄPPA *Calidris minuta*

En vårobservation: 1-3 ex Strandstuviken 4-7.6 (Jan Gustafsson, Thomas Larsson).

Inlandsobservationer: 1 ex Vadsjön, Husby-Oppunda 26-27.7 (Katarina Boström, Per Flodin) och 2 ex Vadsjön, Husby-Oppunda 14.8 (Jukka Väyrynen).

Färre observationer än tidigare år av denna relativt sparsamma vadare, sannolikt beroende av att väder och vind ej gynnat rastande fåglar.

MOSNÄPPA *Calidris temminckii*

Inlandsobservationer:

Nio ex Gorsingeholm, Strängnäs 12.5 (Svante Strand), 1 ex vardera vid Kyrkvattnet, Valla viltvatten och Rävsviken, Stora Malm 23.5 (Anders Nothagen), 2 ex Gesta viltvatten, Strängnäs 29.5 (Kjell Thorsén), 3 ex Vadsjön, Husby-Oppunda 14.8 (Göran Andersson) samt 4 juv Rävsvikens viltvatten, Stora Malm 17.8 (Urban Rundström).

Sammanlagt 6 inlandsobservationer av 20 individer under året. I stort sett av samma omfattning som tidigare år.

SPOVSNÄPPA *Calidris ferruginea*

En vårobservation: 1 ex Strandstuviken 16.5 (Jonny Werdin).

Inlandsobservationer: 1 ad Vadsjön, Husby-Oppunda 31.7 (Katarina Boström, Göran Andersson) och 3 ex Vadsjön, Husby-Oppunda 2.8 (Göran Andersson, Katarina Boström, Per Flodin).

I stort sett samma omfattning som tidigare år.

SKÄRSNÄPPA *Calidris maritima*

Vinter- och vårobservationer: 5 observationer om 2-80 ex i Harstöarkipelagen jan-mars (Lennart Wahlén m fl) samt 2 ex vid Hävinge 7.5 (Göran Andersson, Katarina Boström, Jan Gustafsson).

Höst- och vinterobservationer: 7 observationer om 5-150 ex vid Hartsöarkipelagen under okt-dec (Lennart Wahlén) samt ca 50 ex vid Hävinge 23.9 (Jonny Werdin).

Skärnsnäppan är en regelbunden övervintrare i Sörmlands yttre skärgård med under vissa år upp till några hundra individer. De första anländer i oktober och stannar på våren i avtagande antal fram till maj. Observationer längre in i kustbandet eller i inlandet är däremot extremt ovanligt.

Tillägg till tidigare års rapporter; 1996:

2 ex Hartsö-arkipelagen 16.10 (Lennart Wahlén).

KÄRRSNÄPPA *Calidris alpina*

Inlandsobservationer under våren: 1 ex Hallbosjön, Stigtomta 14.5 (Göran Andersson) och 3 ex Kjula reningsverk 28.5 (Kjell Thorsén).

Inlandsobservationer under sommar och höst: 1 ex Vadsjön, Husby-Oppunda 8.7 (Göran Andersson, Katarina Boström), 2-10 ex vid Vadsjön, Husby-Oppunda 28-31.7 (Katarina Boström, Göran Andersson), 8 ex Vadsjön, Husby-Oppunda 2.8 (Göran Andersson, Katarina Boström, Per Flodin), 1 ex Valla gårds viltvatten, Stora Malm 3.8 (Urban Rundström), 1 ex Valnaren, Länna 3-4.8 (Kent Söderberg), 5 ex Vadsjön, Husby-Oppunda 25.8 (Jukka Väyrynen), 1 ad Rävsvikens viltvatten, Stora Malm 26.8 (Göran Andersson, Katarina Boström, Jan Gustafsson), 1 juv S Valla 26.8 (Göran Andersson, Katarina

Boström), 3 ex Gesta viltvatten, Strängnäs 26.8 (Kent Söderberg), 1 ex Vadsjön, Husby-Oppunda 1.9 (Katarina Boström), 3 ex Rävsvikens viltvatten, Stora Malm 27.9 (Ulrika Ahlbom), 1 ex Vadsjön, Husby-Oppunda 29.9 (Jonny Werdin), 14 ex Hallbosjön, Stigtomta 9.10 (Sven Jonsson) samt 1 ex Rävsvikens viltvatten, Stora Malm 14.10 (Katarina Boström).

Sammanlagt 14 inlandsobservationer under sommar och höst av 51 individer. Ovanligt många inlandsobservationer detta år. Däremot inga häckningar i landskapet. Ett successivt återställande av lämpliga häckningsbiotoper ökar dock förutsättningarna för framtida häckningar.

MYRSNÄPPA *Limicola falcinellus*

Ett ex Tullgarnsnäs 19-20.5 (Stefan Clason, Jan Oldebring), 1 ex Strandstuviken 28.5 (Jan Gustafsson, Anki Andersson), 3 ex Strandstuviken 31.5 (Thomas Larsson), 1 ex Häggånsviken, Tullgarn 1.6 (Ulf Modin) samt 1 ex Strandstuviken 25.7 (Stig Löwenhamn).

Antalet observationer av normal omfattning för rapportområdet. Myrsnäppan är tillsammans med sandlöparen den mest sparsamma arktiska vadaren under vår- och höststräcket.

DVÄRGBECKASIN *Lymnocyptes minimus*

En vårobservation: 1 ex Pilkrogsviken, Järna 6.5 (Daniel Bengtsson).

Höstobservationer: 1 ex Pilkrogsviken, Järna 18.9 (Stefan Bengtsson), 1 märkt Hartsö-Enskärs ftn 28.9 (Urban Rundström, Jukka Väyrynen), 1 ringmärkt IDÖ märkplats, Söderfjärden 4.10 (Lars Broberg), 1 ex Hallbosjön 9.10 (Sven Jonsson), 1 ex IDÖ märkplats, Söderfjärden 13.10 (Lars Broberg), 1 ex Strandstuviken 15.10 (Jan Gustafsson), 1 ex Tullgarnsnäs 18.10 (Ulf Modin) samt 1 ex Marsviken 27.12 (Åke Danielsson).

Sammanlagt 8 höstobservationer. Dvärgbeckasiner ses oftast under höststräcket och vissa år kan enstaka individer försöka övervintra.

ENKELBECKASIN *Gallinago gallinago*

Två vinterobservationer: 1 ex Brännäs, Oxelösund 1.1 (Tommy Petterson) och 2 ex Örstigsnäs, Strandstuviken 28.12 (Lennart Wahlén).

DUBBELBECKASIN *Gallinago media* (36-2)

Ett ex Västerviken, Tullgarn 7.9 (Ulf Modin) och 1 ex Marsäng, Oxelösund 20.9 (Jonny Werdin).

Arten är mycket sparsam under sträcket med ca 1-3 ex per år.

RÖDSPOV *Limosa limosa* (74-2)

Ett ex Kyrkvattnet, Stora Malm 10.5 (Urban Rundström), 1 ex Vadsjön, Husby-Oppunda 15.6 (Per Flodin) samt 1 ex Strandstuviken 19.9 (Jörgen Israelsson).

Rödspoven är en årlig rastare i landskapet utan någon känd häckning. Den successivt ökande arealen lämpliga våtmarksängar genom aktiva landskapsvårdande insatser ökar förutsättningarna för framtida häckning även i Sörmland.

MYRSPOV *Limosa lapponica*

En vårobservation: 1 ex Tullgarnsnäs 11.5 (Stefan Clason).

Inlandsobservationer under sommar och höst: 1 ex Vadsjön, Husby-Oppunda 14.8 och 25.8 (Jukka Väyrynen), 1 ex Fiskeboda, Hjälmaran 24.8 (Tommy Karlström), 1 hane Tullgarnsnäs 24.8 (Stefan Clason), 1 ex Rävsvikens viltvatten, Stora Malm 7.9 (Henry Johansson), 1 juv Tullgarnsnäs 11.9 (Stefan Bengtsson) samt 1 ex N Lundbysjön, Husby-Rekarne 14.9 (Kent Carlsson).

Sammanlagt 6 inlandsobservationer under sommar och höst. Samma omfattning som tidigare år av denna relativt sparsamma men ändå regelbundna sträckgäst.

SMÅSPOV *Numenius phaeopus*

Sju sträckande Tullgarn 6.5 (Daniel Bengtsson), 11 rastande Tullgarn 6.5 (Daniel Bengtsson), 1 ex Skansundet, Mörkö 6.5 (Ulf Modin), 1 rastande Vadsbro, Dunker 6.5 (Jukka Väyrynen), 2 ex Näsnaren, Katrineholm 11.5 (Håkan Lernefalk), 1 sträckande Fårudden, Hartsö 16.5 (Lennart Wahlén) samt 2 ex Strandstuviken 20.7 (Tommy Pettersson).

Sammanlagt 7 observationer av 25 individer under året. Småspoven är en sparsam sträckgäst i landskapet och de flesta observationerna görs under de två första veckorna i maj.

STORSPOV *Numenius arquata*

Ingen konstaterad häckning under året. Tre rapporter av spelande individer på lämpliga häckningsplatser under maj-juni: Vingåkersslätten, SV Mörkö, Hagbyberga Björkvik samt Skåraviken Hallbosjön.

RÖDBENA *Tringa totanus*

En rapport som tyder på inlandshäckning: 1 ad och 2 juv vid Vadsjön, Husby-Oppunda 18-23.7 (Göran Andersson, Katarina Boström).

Övriga observationer av par på lämpliga häckningslokaler i inlandet: Sörby viltvatten, Hallbosjön och Flättsjön, Ärla.

DAMMSNÄPPA *Tringa stagnatilis* (6-2)

Ett ex Vadsjön, Husby-Oppunda 19-21.5 (Jörgen Israelsson, Jonny Werdin, Jukka Väyrynen) och 1 ex Rävsvikens viltvatten, Stora Malm 25-26.8 (Urban Rundström).

Observationer av dammsnäppa har ökat i Sverige under de senaste åren, så också i Sörmland där första observationen gjordes 1993 (Strandstuviken). Därefter har nästan samtliga observationer gjorts vid Vadsjön i maj och vid Rävsvikens viltvatten i augusti.

TEREKSNÄPPA *Xenus cinereus* (0-1)

Ett ex Strandstuviken 3-4.6 (Thomas Larsson, Jörgen Israelsson, Jan Gustafsson).

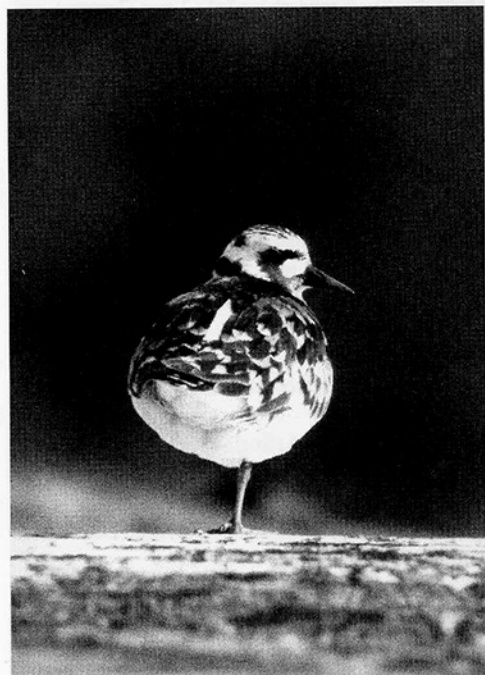
Första observationen av tereksnäppa i rapportområdet. En länge väntad art vid Strandstuviken med tanke på den ostliga utbredningen på andra sidan Östersjön, bl a finska nordvästkusten. De ostliga vindarna bidrog sannolikt till att fågeln sökte sig in mot kusten och Strandstuviken för födosök. Efter två dagars födosök sträckte den iväg på kvällen på hög höjd mot NO.

ROSKARL *Arenaria interpres*

Inlandsobservationer: 1 ex Flättsjön, Ärla 10.5 (Bo & Eva-Lena Hernod).

Tillägg till tidigare års rapporter:

1996: En häckning i yttre Hartsö-arkipelagen, 1 juv ringmärkt (Lennart Wahlén).

Roskarl. Foto: Bengt Ekman/N.

SMALNÄBBAD SIMSNÄPPA

Phalaropus lobatus (93-29)

Ett ex Strandstuviken 19.5 (Jan Karlsson), 1 ex Tullgarnsnäs 20.5, 7 ex Valnaren, Länna 20.5 (Staffan Hellbom), 1 ex Strandstuviken 22.5 (Lennart Wahlén), 5 ex viltvatten Torsåkers kyrka 30.5 (Lennart Wahlén), 1 resp 5 ex Strandstuviken 28.5 resp 31.5 (Thomas Larsson), 7 ex Rävsvikens viltvatten, Stora Malm 31.5 (Urban Rundström), 4 ex Snäckviken, Strandstuviksområdet 4.6 (Jan Gustafsson), 1 ex Horn, O Nyköping 5.6 (Göran Altstedt) samt 1 ex Garkast, Hartsöarkipelagen 26.7 (Lennart Wahlén).

Sammanlagt 11 observationer av 29 individer. Fler än normalt. De flesta observationerna av smalnäbbad simsnäppa görs på vårsträcket under senare delen av maj och början av juni.

LABB *Stercorarius parasiticus*

Fyra rapporterade häckningar: Enskär (Lennart Wahlén), Tystberga skärgård (2 par, 2 resp 1 juv, Arne Andersson) samt Oxelösunds skärgård (1 juv, Arne Andersson).

Inlandsobservationer: 1 juv Fiskeboda, Hjälmarren 21.9 (Anders Nothagen).

Labbs ses mycket sporadiskt i inlandet och då oftast som sträckande i Mälaren och Hjälmarren i augusti-september. Även i inre kustbandet, t ex Strandstuviken, ses labben mycket sällan.

DVÄRGMÅS *Larus minutus*

Vårobservationer:

1 ad Tullgarnsnäs 11.5 (Stig Stridh), 2 ad Sjösaviken, Nyköping 6.6 (Jörgen Israelsson), 1 ad och 3 2K Sörby viltvatten, Gnesta 8.6 (Ulf Andersson) samt 1 ad Sjösaviken, Nyköping 13.6 (Jörgen Israelsson).

Sommar och höstobservationer: 2 ad Tåkenön, Hjälmarren 5.7 (Leif Carlsson), 1-32 ex Gagnhäll/Skorve, Fiskeboda, Hjälmarren 18.7-30.8 (Urban Rundström, Göran Andersson, Roland Ståhlberg,

Pelle Moqvist, Stig Löwenhamn, Anders Nothagen mfl), 1 ad + 5 juv Rävsvikens viltvatten, Stora Malm 20.7 (Stig Löwenhamn), 1 juv Rävsvikens viltvatten, Stora Malm 26.7-3.8 (Stig Löwenhamn, Per Flodin, Marianne Mattiasson), 1 juv Strandstuviken 31.7 (Jörgen Israelsson), 4 juv Pottskär, Tumbo 6.8 (Lars Eriksson), 325 ex varav 3 ad Fiskeboda, Hjälmarren 24.8 (Tommy Karlström), 5 ex Fiskeboda, Hjälmarren 4.9 (Stig Löwenhamn) samt 1 ad Herrfallet, Väs 20.9 (Leif Carlsson).

Det totala antalet individer vid Fiskeboda är svårt att utröna då många av dvärgmåsar tycks hålla sig kvar i området under en tid och rapporteras (och därmed dubbelräknas) av olika rapportörer.

Observationer av dvärgmåsar under våren är mycket sparsamma både vid kusten och i inlandet. Under återsträcket på sensommaren och hösten är den dock vanligare och då särskilt vid Hjälmarren och Mälaren, med Fiskeboda vid Hjälmarren som en mycket god sträcklokal. Dvärgmåsen har Hjälmarren och Mälaren som en viktig sträckled mot V och SV under återsträcket.

Det stora antalet på 325 ex 24.8 (en observatör) är det största antalet som någonsin observerats i landskapet.

SKRATTMÅS *Larus ridibundus*

Kolonier har rapporterats från 24 lokaler väl spridda i rapportområdet. Antalet par i de olika kolonierna är svårt att utröna då många rapporter är otydliga på om redovisade siffror avser antal par eller antal exemplar. Likaså framgår mer sällan häckningsresultat i de olika kolonierna.

24 lokaler innebär en liten ökning sett över ett antal år bakåt. Tillkomsten av viltvatten är sannolikt en förklaring till detta.

VITTRUT *Larus hyperboreus* (31-1)

En 1K Lindö, Överselaö 27.12 (Gösta Reiland).

Vittruten är mycket sparsam men årlig i landskapet och ses oftast med enstaka individer under perioden december-mars. De mycket stora flockarna med gråtrut vid Nyköpings sopstation (Björshult) vintertid och närheten till öppet kustnära vatten drar till sig ca 1-3 ex per vintersäsong. Det rör sig oftast om ungfåglar eller individer under sin andra vintersäsong. Gamla vittrutar är extremt sällsynta överhuvudtaget och har aldrig observerats i landskapet.

HAVSTRUT *Larus marinus*

En inlandshäckning rapporterad: Klösen, Hjälmarens (Leif Carlsson).

Därutöver en möjlig häckning med 2 par i skarv- och gråtrutskoloni på Viboö, Hjälmarens, Väs (Leif Carlsson).

KENTSK TÄRNA *Sterna sandvicensis* (32-7)
Två ex Kattungarna 13.7 (Åke Andersson), 1 ad + 2 juv mot S vid Garkast, Harstörkipelagen 4.8 (Lennart Wahlén), 1 juv mot S vid Hartsö-Enskär fstn 8.8 (Urban Rundström) samt 1 ad + 1 juv rastande Hartsö-Enskärs fstn 2.10 (Jukka Väyrynen).

Kentsk tärna är mycket sparsam i landskapet och ses oftast längre ut i kustbandet under juli-augusti.

SMÅTÄRNA *Sterna albifrons* (38-1)
Ett ex Strandstuviken 28.5 (Thomas Larsson).

Småtärnan är i stort sett årlig i Sörmland sedan 1972.

SVARTTÄRNA *Chlidonias niger*
Ett ex Skundern, Malmköping 6-8.5 (Jukka Väyrynen), 1-9 ex (varav 2 juv) Gagnhäll, Fiskeboda, Hjälmarens 18-22.7 (Urban Rundström, Göran Andersson, Roland Ståhlberg, Pelle Moqvist m fl) samt 1 ex Rävsvikens viltvatten, Stora Malm 20.7 (Stig Löwenhamn).

SILLGRISLA *Uria aalge*
Ett ex omhändertogs vid Grändel, Överselaö, Strängnäs 22.9 (Gösta Reiland). Från Hartsö skärgård sågs 2 ex 1.3, 1 ex 18.5 och 1 ex 8.6 (Lennart Wahlén).

Arten rapporteras inte årligen i området, men den finns med största sannolikhet varje år i havsbandet.

TORDMULE *Alca torda*

I Hartsö yttre skärgård ca 160 bon (Lennart Wahlen), samt en häckning i Strandstuviksområdet (Jan Karlsson, Jan Gustafsson, Anki Andersson).

Vinter: 1-2 ex sedda från Femörehuvud, Oxelösund 4-5.1 (gm Per Flodin, Jan Gustafsson, Anki Andersson) och 1 ex Garkast, Hartsö 18.1 (Lennart Wahlén).

SKOGSDUVA *Columba oenas*
Även i år så inkom två rapporter om vinterobservationer av arten, 1 ex reningsverket, Brandholmen, Nyköping 14.12 (Johan Skutin) och 1 ex Lindö, Överselaö, Strängnäs 28.12 (Gösta Reiland). Fåtalig i området under vintermånaderna januari och december och endast enstaka individer vissa år. Nu obsad för andra året i rad, dessförinnan var det 1993 som arten sågs under dessa månader.

RINGDUVA *Columba palumbus*
Två januariobservationer om 2 ex, båda från kustkommunerna Nyköping och Oxelösund. 1 ex kyrkogården, Oxelösund 5-6.1 (Jan Gustafsson, Anki Andersson, Lennart Wahlén), samt 1 ex bowlinghallen, Nyköping 15.1 (Jonny Werdin).

Arten är ej årligt rapporterad som övervintrare.

TURKDUVA *Streptopelia decaocto*
I år inkom rapporter om 14 par fördelade på Nyköping (5), Strängnäs (2), Katrineholm (5) och Södertälje (2).

Under 1998 är arten riksinventeringsart, så då kan vi ju hoppas på god rapportering och eftersöksvilja i vårt område.

TURTURDUVA *Streptopelia turtur* (37-2)

Två år i rad med observationer av arten, i år 1 ad Hävringe, Oxelösund 7.5-10.5 (Göran Andersson, Katarina Boström, Jan Gustafsson, Anki Andersson) samt 1 ad Sörtorp, Floda 1.10-8.10 (Karl Kjellander, Göran Andersson, Anders Nothagen, Stefan Bengtsson).

BERGUV *Bubo bubo*

Endast rapporterad från 10 lokaler med säkerställd häckning eller trolig häckning.

HÖKUGGLA *Surnia ulula*

Två rapporter från Barsjö mossen, N Katrineholm 9.2 och 17.2 (Urban Rundström, Pelle Moqvist).

Är säkert samma fågel som var vid Strängstorp, N Katrineholm under november och december 1996.

HORNUGGLA *Asio otus*

Häckningsrapporterna är 21 i år, samt hörd på ytterligare 3 lokaler. En liten ökning med i fjol.

1993 = 36	1995 = 11	1997 = 21
1994 = 38	1996 = 20	

JORDUGGLA *Asio flammeus*

Sju individer rapporterade. Sex från vår-sommar och en från hösten. Från vår-sommar, 1 ex Idöholme, Söderfjärden 22.4 (Lars Broberg), 1 ex Gorsingeholm, Strängnäs 26.4-27.4, 30.5 och 12.6 (Leif Karlsson, Raoul Karlsson), 1 ex Hävringe, Oxelösund 7.5 (Göran Andersson, Katarina Boström, Jan Gustafsson, Anki Andersson), 1 ex Tandlabron, Husby-Rekarne, Eskilstuna 15.5 (Kent Carlsson), 1 ex V Örstakärret, Husby-Rekarne, Eskilstuna 1.6 (Kent Carlsson) samt 1 ex Kolstahatt, Vallby, Eskil-

stuna 12.6-27.6 (Christer Axelsson, Daniel Sundqvist). Från hösten 1 ex Ramsjöhult-Laggarhult, Katrineholm 8.9 (Stig Löwenhamn).

Inga rapporterade häckningar.

NATTSKÄRRA *Caprimulgus europaeus*

32 ex rapporterade för 1997, åter en ökning med 5 ex. Vår hypotes om toppår för arten vart 4:e år håller. 1998 bör därför bli ett dåligt år för arten.

1989 = 34	1992 = 16	1995 = 22
1990 = 8	1993 = 37	1996 = 27
1991 = 15-16	1994 = 17-18	1997 = 32

Det vore intressant om någon hade någon teori om detta fenomen om vart 4:e år för arten, eller om det är någon som vet något mer om detta.

KUNGSFISKARE *Alcedo atthis*

Åter ett år utan rapporterade häckningar. Endast sedd på en lokal då häckning kan ha påbörjats, men där sågs den endast vid ett tillfälle. 1 ex Tandlaviken, Husby-Rekarne, Eskilstuna 26.4 (Kent Carlsson). Vinterobservationer från reningsverket, Brandholmen, Nyköping av 1 ex 1.1-22.2 och 27.3 (Tommy Pettersson, Erik Asplund, Magnus Corell). I november sågs 1 ex den 15:e vid Bibybron, Hedfjärden, Gillberga, Eskilstuna (Gösta E Nilsson).

HÄRFÅGEL *Upupa epops* (52-2)

Två fåglar under början av maj som vanligt. 1 ex Stavik, Råby, Nyköping 1.5 (gm Lennart Wahlén) samt sannolikt 1 ex som sågs på flera lokaler under tiden 2.5-11.5 Horn, Strandstuviken, Skogshall och Brannebol, Nyköping (Karl-Erik Häger, Kjell Karlsson, Bo Altstedt, Johan Wallin).

För en gångs skull så upptäcktes den senare fågeln av fågelskådare.

GÖKTYTA *Jynx torquilla*

27 rapporterade fåglar. Då det är första gången på länge som rapporter tas in för arten är det svårt att göra några bedömningar, men borde det inte finnas mera fåglar i rapportområdet.

GRÅSPETT *Picus canus* (6-1)

1 ex Lövön, Gillberga 6.1 (Hans Bergström, Gösta E Nilsson).

Obekräftade uppgifter finns också om häckning i närheten. Kan det vara så att arten börjar få ett fäste i de norra sörmlandsskogarna kring Eskilstuna. I skrivande stund (mars-98), så har det återigen inkommit en rapport om gråspett från Eskilstunaområdet.

MINDRE HACKSPETT *Dendrocopus minor*

En rejäl ökning av rapporter där häckning (16) eller trolig häckningslokal (57) har rapporterats jämfört med 1996 då 47 lokaler totalt rapporterades.

TRETÅIG HACKSPETT *Picoides tridactylus*

Två-tre ex i Skiren-Kvikenområdet, Eskilstuna 5.4 och 20.4 (OKE, Bo Gustafsson, Gösta E Nilsson), samt 1 hane i Ökna gammelskog, Eskilstuna 23.1, 8.4 och 26.4 (Lennart Karlsson).

I Skiren området var det ett par, så häckning kan väl inte helt uteslutas även om inga häckningsrapporter inkom om det.

TOFSLÄRKA *Galerida cristata* (2-1)

Ett överflygande ex mot N Mälby kvarn, N Malmköping 15.7 (Jukka Väyrynen).

Det är det 3:e fyndet i rapportområdet, de två tidigare var båda våren 1981.

TRÄDLÄRKA *Lullula arborea*

Även en ökning till detta år av reviren, från fjolårets

ca 80 revir till årets ca 110 revir. Under vår och höst även rapporterad med 25 ex på sträck. Den första vinterobservation blev i år också då ett ex sågs på Björshults soptipp, Nyköping 28.12 (Göran Andersson, Katarina Boström, Per Flodin).

BERGLÄRKA *Eremophila alpestris* (41-1)

Ett ex sågs vid Marsäng, Nyköping 28.9 (Jonny Werdin).

Arten är ej årlig i området.

BACKSVALA *Riparia riparia*

Endast två rapporterade kolonier. Rapporteringsnivån blir mindre för varje år som går. Om bestånden har minskat eller ej de senaste åren går inte att säga.

RÖDSTRUPIG PIPLÄRKA *Anthus cervinus*

Två sträckande individer under våren. Ett ex Arnö, Nyköping 2.5 (Mikael Ackelman) och 1 ex Kyrksjön, Flodafors 15.5 (Jukka Väyrynen).

GULÄRLA *Motacilla flava*

Fem rapporterade häckningar, arten tycks inte vara intressant längre att studera och rapportera.

CITRONÄRLA *Motacilla citreola* (0-1)

Första observationen för rapportområdet gjordes av en juvenil fågel vid Horn, Nyköping 16.8 (Göran Altstedt).

SIDENSVANS *Bombycilla garrulus*

En observation av 1 ex vid Stora Bötet 1.5, fågeln födosökte i området (Ulf Andersson) samt 1 ex 3.5 Hästnäs, N Mariefred (Johan Skutin).

Inga större flockar över 1000 ex rapporterade under året.

GÄRDSMYG *Troglodytes troglodytes*
Vintertid rapporteras om 32 ex. Häcknings-
rapporterna talar om 11 st. Minskar även i år.

NÄKTERGAL *Luscinia luscinia*
Tidigt fynd: Ett ex sjungande 23-24.4 Flensån, C Flen
(Arne Karlström).

RÖDHAKE *Erithacus rubecula*
Ett ex vid Kanotklubben, Djulö, Katrineholm 4.1
(Anders Nothagen).

BLÅHAKE *Luscinia svecica*
Ett ex 11.5 Hävringe, SO Oxelösund (Göran An-
dersson), 1 ex 13.5 Valnaren, Länna S Strängnäs
(Björn Carlsson).

SVART RÖDSTJÄRT *Phoenicurus ochruros*
En 2k hane Sjöhagsvägen, Arnö, Nyköping 23.4
(Mikael Ackelman), 1 hona Lacka, Ytterskärgården,
NO Nyköping 21-22.4 (Jonny Werdin), 1 hona Lillrö,
Hartsöarkipelagen, NO Nyköping 8.5 (Lennart
Wahlén), 1 sjungande Lever, C Nyköping 8.5 (Tho-
mas Larsson), 1 sjungande Långö, Skärgården, NO
Nyköping 13.5 (Hans Sandberg), 1 hona Fårudden,
sydöstra Hartsö, NO Nyköping 16.5 (Lennart
Wahlén), 1 hane 26.5 Lacka, Ytterskärgården, NO
Nyköping 26.5 (Jonny Werdin), 1 hona Brunngatan,
Nyköping 21.8 (Jörgen Israelsson).

RINGTRAST *Turdus torquatus*
En hane Ryssbergsbacken, SV Nyköping 20-27.4
(Jörgen Israelsson, Jonny Werdin, Örjan Jitelius), 1
sjungande berget vid Erkan, V Nyköping 1-3.5
(Jonny Werdin), 1 hane Hallsborg, Laxne 6.5 (Bir-
ger Andersson), 1 hane Lillrö, Hartsöarkipelagen,
NO Nyköping 1 & 8.5 (Lennart Wahlén), 1 hane
3.5 Strandstuviken, SO Nyköping 3.5 (Mikael
Ackelman), 1 ex Elevvägen 14, C Oxelösund 8.5
(Thomas Larsson), 1 hane Valla, O Katrineholm 30.5
(Arne Karlström).

Hela sju individer under våren är en, för vårt rapport-
område, hög siffra. Anmärkningsvärt att inga höst-
fynd föreligger. Fågeln vid Valla 30.5 är mycket sent,
bland de senaste vårfynden i rapportområdet, få-
geln sågs dock på en för ringtrast typisk biotop näm-
ligen en hage.

DUBBELTRAST *Turdus viscivorus*
En-två ex Ekholmen, Mälaren, Eskilstuna 4-6.1 (Leif
Carlsson, Bo & Eva-Lena Hernod), 1-3 ex
Hässelbyholm, Fogdö, Eskilstuna 6.1-22.2 (Leif
Carlsson, Barbro Hedström, Magnus Brandel), 1 ex
Åga-Idala, Mörkö, S Järna 7.12 (Stefan Clason), 2
ex Hässelbyholm, Fogdö, Eskilstuna 7.12 (Leif Carls-
son), 1 ex Äspholmen, Sundby, Eskilstuna 29.12
(Pedro Haglund, Karolina Bodlund).

GRÄSHOPPSSÅNGARE *Locustella naevia*
Med 87 sjungande individer mellan 14.5-13.8 får året
betraktas som normalt. Som vanligt är det Eskilstuna,
Strängnäs och Nyköpings kommuner som står med
de högsta antalen, nämligen 80% tillsammans av
totalen.

FLODSÅNGARE *Locustella fluviatilis*
Ett ex Kanotklubben, Sundbyholm, NO Eskilstuna
28.5-22.6 (Pedro Haglund, Gösta Nilsson, Lars Er-
iksson, Jukka Väyrynen)+ytterligare 1 ex på samma
plats 30.5-7.6 (Ilva Hansson, Pedro Haglund, Bo &
Eva-Lena Hernod), 1 ex Tandlabron, Eskilstuna 3.6
(Kent Carlsson), 1 ex Hagbyberga, Björkvik, SO
Katrineholm 3.6 (Urban Rundström), 1 ex
Väsbyviken, Roxnäs, N Torshälla, N Eskilstuna 5.6
(Björn Forss), 1 ex S Öja gård, Öja, Eskilstuna 5.6
Lars Eriksson), 1 ex Visen, V Vingåker 10.6 (Lille-
mor Däcksfors), 1 ex V Spånga gård, SO Flen 26-
27.6 (Katarina Boström, Göran Andersson), 1 ex V
Malstanäs, SO Flen 26-27.6 (Katarina Boström,
Göran Andersson), 1 ex Enbylöt, Runtuna, NO Ny-
köping 6.7 (Kjell Carlsson), 1 ex Rokaudd,
Överselaö, NO Strängnäs 14-21.7 (Björn Carlsson,
Fredrik Ellin, Kent Söderberg) plus ytterligare 1 ex
på samma plats 21.7 (Rickard ?).

Tillägg: 1 ex Gåsinge kyrka, Gnesta 10.6-1996 (Lennart Wahlén).

BUSKSÅNGARE *Acrocephalus dumetorum*
(24-1)

Ett ex Ångsstugans koloniområde, Nyköping 20-26.6 (Björn Johansson, Jan Gustafsson, Jörgen Israels-son).

KÄRRSÅNGARE *Acrocephalus palustris*

31 rapporter mellan 28.5-29.6 med 13 stycken från Nyköpings kommun. Ingen konstaterad häckning men det troligast att häckning ändå sker. Året får betraktas som normalt.

TRASTSÅNGARE *Acrocephalus arundinaceus*

Ett ex 15.5 Haversjön, Björnlunda, V Gnesta 15.5 (Bertil Karlsson), 2 ex Eksågstornet, Söderfjärden, V Strängnäs 22.5 (Björn Carlsson), 1 sj. Kyrksjön, Flodafors, NO Katrineholm 22.5-9.6 (Tommy Karlström, Göran Andersson, Katarina Boström), 1 ex Yxtaholms herrgård 28.5 (gm Stefan Clason), 1 ex Nasen, Barva 21.5-19.6 + ytterligare 1 ex på samma plats 5-9.6 (Gösta E. Nilsson, Ilva Hansson), 1 ex Moraön, Tosterön, Strängnäs 1.6 (Kjell Thorsén), 1 ex Täckhammar, N Nyköping 1-30.6 (Lennart Wahlén), 1 sj. Näsnaren, Katrineholm i juni (Håkan Lernefalk, Mårten Johansson), 1 ex Ekaviken, Lista, Eskilstuna 2.6 (Gösta E. Nilsson), 1 ex Ånhammar, Gnesta 3.6 (Bertil Karlsson), 1 sj. Floden, Ökna, Flodafors NO Katrineholm 5-14.6 (Ulrika Ahlbom, Håkan Lernefalk, Jukka Väyrynen), 1 ex Rokaudd, Överselaö, NO Strängnäs 7.6 (Kent Söderberg, Patrik Söderberg), 1 ex S Träskaten, Ärla, Eskilstuna 8.6 (Hjördis & Leif Carlsson), 1 ex Valnaren, Länna, S Strängnäs 9-14.6 (Kent Söderberg, Patrik Söderberg, Staffan Hellbom), 1 sj Mälby Kvarn N Malmköping 9-14.6 (Jukka Väyrynen), 1 ex Strand, Söderfjärden, V Strängnäs 20.6 (Joakim Strängbom), 1 Barvalappen, Söderfjärden, V Strängnäs 21-30.6 (Joakim Strängbom, Barbro Hedström mfl), 1 ex Nibble, SSO Ytterjärna k:a, Järna 22-29.6 (Stefan Clason, Bo Hellberg mfl), 1 ex Uddens gård, Väll-

ingen, Turinge 28.6 (Lennart Magni), 6 sj invid kanalerna i Örsundet-Lindholmarna, Strängnäs 19.5-29.6 (Lars Broberg).

Vid Idö märkplats ringmärktes 4 ex (2 ad 2.7 och 20.7 samt 2 juv 25.8 och 27.8) (Lars Broberg).

Tillägg: Rapporten från NV Storsjön, Gnesta 9.6-96 och Närlunda, 3 km N Björnlunda 18.6-96 gäller samma fågel eftersom att lokalen är densamma!

De gamla hanarna anländer till häcklokalerna redan i början av maj och sedan när honorna kommer tystnar de rätt snart. Senare i maj kommer de yngre hanarna. Eftersom tyngdpunkten på de sörmländska fynden, sjungade fåglar, ligger i slutet av maj och börjen av juni så torde flertalet vara ungfåglar till kärnområdena, Tåkern, Hornborgarsjön och Kvismaren. Utöver dessa "stora" kärnområden finns det cirka tio lokaler i Sverige, som alla ligger i Svealand, som regelbundet hyser ett mindre bestånd av sjungande hanar, dit räknas Söderfjärden. Beståndet i Sverige är stabilt.

HÖKSÅNGARE *Sylvia nisoria*

En sjungande på Enskär, NO Nyköping 7-19.6 (Lennart Wahlén).

Tillägg: 1 ex S. Enskär 18.9 1996 (Lennart Wahlén).

För första gången sedan 1964 kunde inte någon parbildning/häckning konstateras på Enskär. Trots det dystra läget för arten i norra Östersjöområdet så upptäcktes det en ny koloni 1996 vid Svensksundsviken, Norrköping, som producerade 6 ungar. Kan det måhända vara några av "våra" fåglar.

LUNDSÅNGARE *Phylloscopus trochiloides*
(22-1)

En sjungande och sedd vid Hästnäs, N Mariefred 6-9.7 eller 9-11.7 (Johan Skutin).

VIDESÅNGARE *Phylloscopus schwarzi* (2-1)
Ett exemplar ringmärkt Hartsö-Enskär fstn, NO
Nyköping 7.10 (Nicke Helldorff).

GRANSÅNGARE *Phylloscopus collybita*
En sjungande Närsjöfjärden-Hjälmarshov, Husby-
Rekarne, Eskilstuna 25.5-7.6 (Tony Haglund), 1
sjungande Ekebydals koloniområde. V Nyköping
10.7 (Jonny Werdin).

MINDRE FLUGSNAPPARE *Ficedula parva*
1 hane Ånastjön Södertälje 8.5 (Jan Oldebring), 1
Hället, Nyköping 26.5-4.6 (Björn Johansson), 1
Brannäs våtmark, Oxelösund 31.5 (Jan Karlsson),
1 sjungande Hyltinge k:a, Sparreholm 21.6 (Nils
Forselius), 1 Källvik, Sävö, O Studsvik 20.9 (Len-
nart Wahlén), 1 märkt Hartsö-Enskär fstn NO Ny-
köping 26.9 (Urban Rundström).

HALSBANDSFLUGSNAPPARE
Ficedula albicollis (21-1)
En hona Fårudden, sydöstra Hartsö, NO Nyköping
8.5 (Lennart Wahlén).

SKÄGGMES *Panurus biarmicus*
Konstaterade häckningar gjordes vid Näsnaren,
Katrineholm (Håkan Lernefalk, Agne Swenzén)
samt vid Nasen, Barva, O Eskilstuna (Gösta E. Nils-
son). Vidare finns det sex observationer under häck-
ningstid.

Vid Idö märkplats fångades 420 ex under juli-okto-
ber (382 ex under samma period 1996) (Lars Bro-
berg).

PUNGMES *Remiz pendulinus* (4-2)
En färgmärkt hane och en färgmärkt hona Brand-
holmen, Nyköping 3.5-29.6 (Lennart Wahlén, Jan
Gustafsson, Jonny Werdin), 1 hörd Brannäs våtmark,
Oxelösund 1.6 (Jan Gustafsson, Anki Andersson).

Paret fick åtminstone ut två ungar och är därmed
Sörmlands första konstaterade häckning, se vidare i
Fåglar i Sörmland 1/1998. Trots att det endast finns
ett fåtal fynd tidigare så är ändå konstaterad häck-
ning inte helt överraskande då arten häckar regel-
bundet i våra grannlandskap.

SVARTMES *Parus ater*
Cirka 100 ex Marsäng SV Oxelösund 19.9 (Jonny
Werdin), >120 ex märkta Hartsö-Enskär fstn, NO
Nyköping 20.9 (Lennart Wahlén), ca 500 ex Horn,
O Nyköping 21.9 (Ola Jonsson).

SOMMARGYLLING *Oriolus oriolus* (74-2)
Ett ex Riksamiralens väg, Sundbyholm, N Eskilstuna
7.6 (Bo & Eva-Lena Hernod, Pedro Haglund), 1 ex
Brobyö, Tumbo, Eskilstuna 7.6 (Pontus Lindberg).

TÖRNKATA *Lanius collurio*
Sent fynd: 1 ungfågel N Mörkö 19.10 (Uffe Modin).

SMALNÄBBAD NÖTKRÅKA
Nutifraga caryocatactes macrorhynchus
Ett ex Marsäng, SV Oxelösund 20.9 (Jonny Werdin),
1 ex (Svartbäcken, Katrineholm 3.10 (Mårten Jo-
hansson).

Smalnäbbad Nötkråka. Foto: Göran Altstedt.

BREDNÄBBAD NÖTKRÅKA

Nuttiфраga caryocatactes caryocatactes

En kull med flygga ungar Ö Gårmossen, Husby-Rekarne, Eskilstuna 7.6 (Leif & Hjördis Carlsson), 2 ex "men var nog en kull" Himmelsända, Barva, O Eskilstuna 19.6 (Leif & Hjördis Carlsson).

Från häckningstid finns två rapporter från Eskilstuna och en rapport från Strängnäs.

SVARTKRÅKA *Corvus corone corone*

Ett ex Stenkvistafälten, S Eskilstuna 6.3 (Ilva Hansson).

RÅKA *Corvus frugilegus*

En ungfågel N Rundholm, Fogdö, Strängnäs 28.5 (Raoul Karlsson).

STARE *Sturnus vulgaris*

10-16 ex Björshults soptipp, SV Nyköping 1-26.1 (Jukka Väyrynen, Daniel Bengtsson, Jan Gustafsson, Göran Andersson), 1 ex bron över till Mörkö, S Järna 22.2 (Åke Skärholk), 15 ex Bergshammar, V Nyköping 23.2 (Jörgen Israelsson), 3-11 ex Björshults soptipp, SV Nyköping 26-28.12 (Jan Gustafsson, Marianne Mattiasson, Göran Andersson), 1 ex Hartsö-Enskär fstn, NO Nyköping 14.12 (Lennart Wahlén, Christer Larsson).

BOFINK *Fringilla coelebs*

Cirka 40000 ex Horn, O Nyköping 27.9 (Jan Gustafsson Anki Andersson), 22000 ex Marsäng, SV Oxelösund 3.10 (Jonny Werdin).

BERGFINK *Fringilla montifringilla*

En sjungande vid Mälby, Torshälla 8.6 (Björn Fors).

STEGLITS *Carduelis carduelis*

Har konstaterats häcka vid Mälarbåtar, Strängnäs (Svante Strand), södra Katrineholm (Mårten Jo-

hansson), Mogetorp, Katrineholm (Mårten Johansson) samt Bollsta, Fors, Eskilstuna (Gösta E. Nilsson). 13 ytterligare observationer under häckningstid, där majoriteten kommer från Eskilstuna.

VINTERHÄMPLING *Carduelis flavirostris*

Enstaka exemplar Malm, Strängnäs 6.1 (Magnus Brandel).

GRÅSISKA *Carduelis flammea cabaret*

14 exemplar under perioden 1.1-23.2 samt 25 exemplar mellan 25.9-21.12 får nuförtiden betraktas som normalt, dock inga observationer under häckningstid.

Större flockar: 20-25 ex Slagsta, Kloster, Eskilstuna 18.2-26.3 (Bo & Eva-Lena Hernod), ca 20 ex Koholmen, Jäder, Eskilstuna 26.10 (Pedro Haglund, Karolina Bodlund), ca 20 ex Mora, Jäder, Eskilstuna 27.12 (Pedro Haglund, Karolina Bodlund).

BÄNDELKORSNÄBB *Loxia leucoptera*

Tre ex mot SV Skogshall, O Nyköping 12.8 (Göran Altstedt), 7 ex sågs rasta i tallar vid Högsten Dunker, NV Malmköping 18.8 (Jukka Väyrynen), 10-15 ex Bergshammar, V Nyköping 31.8 (Rikard Arvidzon), 4 sträckande Marsäng, SV Oxelösund 11.9 (Lennart Wahlén), 1 hane på ett fågelbord i Mariefred 8.11 (Karl-David Arvidsson).

Att arten har en sträcktopp i slutet av augusti är något som uppmärksammas på senare år, och eftersom att vi oftast inte hunnit besätta sträcklokaler då så undgår de flesta upptäckt.

SNÖSISKA *Carduelis hornemanni*

En ad hona och 2 (2k) Björshults soptipp, SV Nyköping 1.1 (Jukka Väyrynen, Tommy Karlström, Mattias Andersson), 2 (2k) Björshults soptipp SV Nyköping 4.1 (Jukka Väyrynen, Per Flodin), 1 ex Reningsverket, Brandholmen, Nyköping 19.1 (Mikael Ackelman).

STÖRRE KORSNÄBB *Loxia pytyopsittacus*
Två par NV Barrsjö mossen, N Katrineholm 22.2 (Göran Andersson), > 2 ex Ljusgryten, Bie, N Katrineholm 13.4 (Jukka Väyrynen), 5 ex Mälby kvarn, Skundern, NV Malmköping 15.7 (Jukka Väyrynen), enstaka 2.9 Myrgryten, Bie, N Katrineholm 2.9 (Jukka Väyrynen), 5 ex Simonsberget, Tunabergs k:a, V Nyköping 18.9 (Jonny Werdin), 10 ex Marsäng, SV Oxelösund 20.9 (Jonny Werdin), 3 ex Hartsö-Enskär fstn, NO Nyköping 26.9 (Urban Rundström), 3-6 ex Grindstugan, Mörkö 28.9 (Bo Hellberg, Uffe Modin mfl), 1 flock hördes sträcka vid södra Enskär, NO Nyköping 1.10 (Jukka Väyrynen).

Som vanligt fåtaligt rapporterad under årets första hälft. Arten visade i år invasionstendenser med flera iakttagelser från flera sträcklokaler.

ROSENFINK *Carpodacus erythrinus*
28 exemplar under häckningstid varav 11 är från Eskilstuna. Endast en trolig häckning noterades vid båtklubben, Sundbyholm, Sundby (Gösta E. Nilsson).

TALLBIT *Pinicola enucleator*
Tre hanar och 2 honor Eldsund, N Strängnäs 3.1 (Leif Karlsson), 3 ex Hedlandets naturreservat, Eskilstuna 5.1 (Bo & Eva-Lena Hernod), 1 ex Hästskovägen 14, Strängnäs 16.12 (Kent Söderberg).

LAPPSPARV *Calcarius lapponicus*
Fyra exemplar under perioden 30.3-26.4 är klart under det normala medan 20 observationer mellan 8-27.9 är mera normalt.

SNÖSPARV *Plectrophenax nivalis*
49 ex mellan 6.3-12.4 och 20 ex mellan 3.10-15.11 är som tidigare fyndbild.

Vinterfynd: Ett ex mot söder Femöre, Oxelösund 11.1 (Anders Nothagen), 1 ex Hartsö-Enskär fstn,

NO Nyköping 14.12 (Lennart Wahlén), 7 ex Strandstuviken SO Nyköping 30.12 (Mathias Andersson, Tommy Karlström).

ORTOLANSPARV *Emberiza hortulana*
39 exemplar varav 20 observationer kommer från Eskilstunas kommun plus ett par varnade vid S Hållsta, Husby-Rekarne, Eskilstuna 20.6 (Kent Carlsson). Utöver dessa finns det några anmärkningsvärda fynd i form av 2 ex Sofiebergsåsen, Kjula, Eskilstuna 19.4 (Lennart Bodlund) samt 20 ex Bränne, Jäder, Strängnäs 30.4 (Joakim Ed).

VIDESPARV *Emberiza rustica*
1 ex Marsäng, SV Oxelösund 6.10 (Lennart Wahlén).

SÄVSPARV *Emberiza schoeniclus*
Ett ex Oaxens färjeläge, N Mörkö, S Järna 6.1 (Stefan Clason), 1 ex vid bron mot Enköping längs 55:an, Strängnäs 21.1 (Joakim Ed), 1 ex Stensjön, Stora Malm, O Katrineholm 7.12 (Urban Rundström), 2 ex Hässelbyholm, Eskilstuna (Leif och Hjördis Carlsson), 2 ex 28.12 reningsverket, Brandholmen, Nyköping 28.12 (Göran Andersson, Katarina Boström, Per Flodin), 1 ex Tegeludden, Överselaö, Strängnäs 28.12 (Joakim Ed).

Rapportmall för Sörmland utom Södertörn gällande fynd 1998-99

Här följer en rapportmall som gäller som underlag för såväl innevarande som kommande år

A	Alla observationer	Vå	Vår	Notera att komman är viktiga:
B	Beskrivning krävs	So	Sommar 20/5-20/7	HI betyder alla häckningar i inlandet
H	Konstaterad eller misstänkt häckning	Vi	Vinter 1/12-28/2	H,I betyder alla häckningar samt inlandsobservationer!
I	Inland	St	Betydande sträck	
		>	Flockar eller ansamlingar på mer än det antal som anges	

Smålom	A	Sjöorre	A	Fjällpipare	A
Storlom	H,St,Vi	Svärta	H,I,Vi,St	Ljungpipare	>100
Smådopping	A	Salskrake	So>30	Kustpipare	Vå,I,St
Skäggdopping	Vi	Småskrake	I	Tofsvipa	dec-jan
Gråhakedopping	A	Storskrake	>1000	Kustsnäppa	Vå,I,St
Svarthakedopping	A	Bivråk	So,St	Sandlöpare	A
Storskarv	H	Brunglada	AB	Småsnäppa	Vå,I
Rördrom	A	Glada	A	Mosnäppa	I
Häger	H	Havsörn	H,SoI	Spovsnäppa	Vå,I
Msångsvan	A	Brunkärrhök	H,Vi	Skärnsnäppa	A
Sångsvan	H,So,>30I	Blåkärrhök	So,Vi	Kärnsnäppa	H,I,St,>100
Sädgås	Vi>500	Ängshök	A(Bhona)	Myrsnäppa	A
Spetsbergsgås	A	Duvhök	H	Brushane	H>100
Bläsgås	A	Omvråk	Vi,St	Dvärgbeckasin	A
Fjällgås	AB	Fjällvråk	So,Vi,St	Enkelbeckasin	Vi>50
Grågås	H>200	Kungörn	Vi,So	Dubbelbeckasin	A
Stripgås	A	Tomfalk	So,Vi	Morkulla	Vi
Snögås	A	Aftonfalk	AB	Rödspov	A
Vitkindadgås	H,I,St	Stenfalk	So,Vi	Myrspov	Vå,I,St
Prutgås	A	Lärkfalk	H	Småspov	A
Gravand	A	Jaktfalk	AB	Storspov	H,Vi,St
Bläsand	H,Vi	Pilgrimsfalk	A	Rödbena	Vi,HI
Snatтерand	H,Vi	Rapphöna	A	Dannsnäppa	AB
Kricka	H,Vi	Vaktel	A	Roskarl	H,I
Am.kricka <i>Carolinensis</i>	AB	Vattenrall	Vi	Smalnsimsnäppa	A
Stjärtand	So,Vi	Smållsumphöna	A	Labbe	H,I,St
Årta	A	Msumphöna	AB	Dvärgmås	A
Skedand	H,Vi	Komknarr	A	Skrattmås	Kolonier,St
Burand	So>50	Röthöna	A	Gulftadtrut	AB
Vigg	>1000	Tirana	H,Vi,St	Silltrut	HI,Vi
Bergand	H,I,>50	Strandskata	Vi,HI	Vittrut	AB
Ejder	I,St	Skärfläcka	A	Havstrut	HI
Praktejder	A(Bhona)	Mstrandpipare	H	Tretåigmås	A
Alförrädare	A	Ststrandpipare	HI,>50	Skräntäma	H
Alfägel	So,I,St	Svartbentstrandp.	AB	Kentsktäma	A

Silvertäma	I	St. piplärka	AB	Gransångare	So,Vi
Smätäma	A	Fältpiplärka	AB	Brandkronadkungsf.	AB
Svarttäma	A	Ängspiplärka	Vi	Mflugsnappare	A
Sillgrissla	H,Vi	Rödstrupiglärika	Vå,So	Halsbandsfl.	A(Bhona)
Tordmule	H,Vi	Skämpiplärka	H,Vi,I	Skäggmes	1/431/7
Allekung	A	Gulärka	H	Lappmes	AB
Skogsduva	dec-jan	Forsärka	AB	Pungmes	A
Ringduva	dec-jan	Sädesärka	Vi	Sommargylling	A
Turkduva	H,So	Eng.sädesärka <i>Yarelli</i>	AB	Svartpötömskata	AB
Turturduva	A	Sidensvans	So>1000	Varfågel	So
Tomuggla	AB	Strömstare	apr-sep	Lavskrika	AB
Berguv	A	Gärdsmyg	H,Vi	Stare	Vi>1000
Fjälluggla	A	Jämsparv	Vi	Nötkråka	H
Hökuggla	A	Rödhake	Vi	Smalnnötkråka	AB
Slaguggla	AB	Blåhake	Vå,So	Svartkråka	AB
Lappuggla	A	Svartrostjärt	A	Råka	So
Homuggla	H,Vi	Svarth.buskskvätta	AB	Bergfink	So
Jorduggla	A	Ringtrast	A	Steglits	H>20
Nattskärna	A	Taltrast	Vi	Hämpling	Vi
Kungsfiskare	A	Rödvingetrast	Vi	Vinterhämpling	So,Vi
Biätare	AB	Dubbeltrast	Vi	Gråsiska	So
Blåkråka	A	Gräshoppsångare	So	Gråsiska <i>Cabaret</i>	A
Härfågel	A	Hödsångare	A	Snösiska	AB
Göktyta	A	Vassångare	AB	Bändelkorsnäbb	A(Bhont.)
Gråspett	AB	Busksångare	AB	Stkorsnäbb	A
Vitr.hackspett	AB	Kärsångare	A	Rosenfink	H
Mhackspett	1/431/7	Trastsångare	A	Tallbit	A
Tretåig hackspett	A	Höksångare	A	Lappspurv	A
Tofslärka	AB	Svarthätta	Vi	Snöspurv	A
Trädlärika	A	Lundsångare	AB	Ortolansparv	A
Sånglärika	dec-jan	Nordsångare	AB	Videsparv	A(Bfältobs)
Berglärika	A	Kungsfågels.	A(Bfältobs)	Sävparv	Vi
Backsvala	Kolonier	Taigasångare	A(Bfältobs)		

Rapporter gällande 1998 skickas senast den 1 februari 1999 till Rrk.

Som vanligt gäller att inrapporterade observationer till Sörmlandssvararen jämföras med skriftliga rapporter till Regionala rapportkommittén (Rrk) under förutsättning att rapportören lämnat namn och telefonnummer på bandet. Dessa rapporter publiceras i kommande "Det sörmländska fågelåret". Undantag är naturligtvis de observationer som gäller arter där beskrivning krävs, dessa ska **alltid** rapporteras skriftligen till Rrk. Är du osäker på om du rapporterat, så gör detta skriftligen enligt mallen och skicka detta till rapportmottagaren. Om du har obsar som är notervärda (intressanta) som inte faller inom ramen för rapportmallen så skicka det ändå. Detta gäller även om du har reflektioner kring olika arters uppträdande, beteende osv. Vi tar tacksamt emot dina synpunkter.

OBS! Riksinventeringsart under 1998 är turkduva och Rrk vill ha del av samtliga observationer som gjorts på turkduvor inom rapportområdet (inte bara häckningar som det står i mallen).

Glöm inte skicka beskrivningar!!

För publicering av sällsyntare arter och raser krävs att dessa behandlats av Rrk eller RK (Raritetskommittén på rixplanet). Följaktligen utesluts dessa rapporter ur årsammansställningarna om dessa ej verifierats med en beskrivning. RK-blanketter kan erhållas via Sörmlandssvararen alt. från Rrk. Skriv och skicka din beskrivning snarast möjligt efter gjord obs, för att Rrk resp. RK ska hinna behandla denna innan nästa sammansättning görs.

Rapportera in allt!

Det är Rrk som sköter svararverksamheten och därmed även utflödet av känslig information. Flera av Rrk-medlemmarna har stor erfarenhet av hur man hanterar olika situationer med känsliga häckningar och sällsyntheter som lockar stora skaror av skådare. Självklart läses inte känsliga häckningar ut på svararen men det är viktigt i det regionala fågelskyddsarbetet att veta var det finns områden där speciella hänsyn måste tas. Du kan även kontakta de etiska rådgivarna (för sökarverksamheten i Sörmland) som är undertecknad samt Ola Jonsson 0155-26 78 07 och Göran Andersson 0157-135 10 (svaransvarig) och rådgöra med dom om hur du ska gå till väga med din rapport.

Rapportera dina observationer på ett vanligt A4. Lista arterna enligt mallen. Notera ett fynd per rad samt lämna en rads mellanrum mellan fynden. Ex:

Bläsgås 2ex Skåraviken, Hallbosjön 26.3 (Rune Rödhake)

=====(Tom rad)=====

Bläsgås 5ex Stensjön, Stora Malm 26.3 (Rune Rödhake)

Nytt för i år!

Du kan också skicka din rapport på diskett eller över internet (e-mailadress: vayrynen@flen.mail.telia.com). Du bör då ange i vilket filformat du skickar din text (välj t.ex. Word 6.0 format).

För sällsyntare arter/raser så ska följande behandlas av Rk (men skickas till Rrk):

1. Nya arter eller raser för landet.
2. Arter eller raser som t.o.m. 1988 observerats färre än 20 ggr i landet enligt Sveriges fåglar (SOF 1990)
3. Därutöver följande arter och raser: Svartnäbbad islom, Stormsvala, Toppskarv (utanför västkusten söder-ut t.o.m. Kullaberg), Bläsgås (rasen *flavirostris*), Vitögd dykand, Vitnackad svärta, Ormörn, Stäpphök, Mindre skrikörn, Större skrikörn, Stortrapp, Småtrapp, Tjockfot, Tuvsnäppa, Tereksnäppa, Brednäbbad simsnäppa, Tärnmås, Vitvingad trut, Sandtärna, Sydnäktergal, Blåhake (rasen *cyaneacula*), Svarthakad buskskvätta (rasen *maura/stejnegeri*), Stenskvätta (rasen *leucorrha*), Nordsångare (utanför lappmarkerna), Brunsångare, Gransångare (rasen *tristis*), Rödhuvad törnskata, Rosenstare och gyllensparv.
4. Övriga arter och raser som regional rapportkommitté vill hänskjuta till Rk för yttrande, eller sådana som Rk på eget initiativ önskar granska.

Dessutom ska alla fynd av arter och raser påträffade färre än tio gånger inom rapportområdet (se Sörmlandslistan 1995), och som inte täcks av någon kategori ovan eller av rapportmallen, beskrivas på raritetsblankett.

Adress: Rrk Sörmland, Jukka Väyrynen, Mälby Kvarn, 640 32 Malmköping
tel: 0157-441 39 (hem), 070-638 22 82 (mobil).

Hartsö-Enskär fågelstation 1997

Meddelande nr 63 från Hartsö-Enskär fågelstation

Under året bestod verksamheten av häckningsstudier dels av höksångare på Enskär och dels av tordmular m fl arter vid de yttre skären samt under hösten ringmärkning av flyttande tättingar på södra Enskär. Dessutom gjordes ett flertal besök i området även under vinter och tidig vår.

Verksamhetsperioder

Under totalt 96 dagar förekom verksamhet vid stationen, varav 62 dagar under ordinarie höstsäsong, fördelat på nedanstående sätt.

Januari: 18, 25. Februari: 2. Mars: 1, 23, 25, 28, 29, 30, 31. April: 5, 13. Maj: 1, 5, 13, 16, 18, 24. Juni: 7, 8, 13, 19, 24, 26. Juli: 8, 19, 26. Augusti: 3-10, 21-30. September: 12-30. Oktober: 1-25, 31. November: 1, 2, 9, 15. December: 14, 30.

Personal

Från stationsledningen framförs ett varmt tack till samtliga medhjälpare, vilka under hösten arbetat helt ideellt med ringmärkningen det antal dagar som anges inom parentes.

Ringmärkare: Lars Broberg (8), Kent Carlsson (6), Nicke Helldorff (6), Christer Larsson (8), Bengt Lindström (8), Jan Oldebring (7), Urban Rundström (12), Leif Sandgren (8), Gunnar Sjöo (9), Jukka Väyrynen (8) och Lennart Wahlén (11).

Assistenterna: Bernth Andersson (7), Lillemor Däckfors (8), Anita Eriksson (8), Paul Kennedy (3), Pentti Mustola (8), Anki Rundström (4), Camilla Rundström (4), Jessica Rundström (4), Katrin Rundström (4), Raket Sjöo (9), Bitte Wahlén (3), Niklas Wahlén (4) och Olle Wahlén (4).

Vädret under hösten

Augusti blev den varmaste kända sedan mätningarna i Sverige startade, alltså på över hundra år. Den 7-10 var det upp till +27 grader och under hela den sista veckan var det 23-24 grader på dagarna och aldrig under +20 grader på nätterna! Havsvattnet var badbart!!

Värmen fortsatte i september, men avtog förstas långsamt. I slutet av månaden var dagstemperaturen ibland nere i +10 grader och nattetid var det som lägst +4 grader den 28/9.

I oktober fortsatte temperaturen nedåt, med mindre än +10 grader från den 10 och generellt frostnätter redan från den 20.

I augusti regnade det mindre än 1 mm under de dagar verksamheten pågick(!), i september uppmättes blott 4 mm fram till den 30, då det föll 16 mm regn, och i oktober kom det 40 mm.

Hösten var inte speciellt blåsigt, men under två dagar i augusti, sju dagar i september och tio dagar i oktober blåste det minst 10 meter per sekund.

Invasionsarter

Arturvalet baseras här på den lista som upprättats inom projektet Nordiska Invasionsfåglar. Under hösten 1997 var svartmesen den dominerande arten, men även större hackspett, stjärtmes, talltita, blåmes, nötkråka, gråsiska och domherre flyttade relativt talrikt.

Två sparvugglor, en hornuggla och fyra pärlugglor fångades, men någon uggleinvasion blev det inte hösten 1997 heller. Sparvugglorna fångades den 2 resp 13 oktober, medan pärlugglorna togs under perioden 18/9-3/10. Hornugglan, som fångades den 16/10, var redan ringmärkt i Finland (mellan Åbo och Björneborg, 27 mil ONO om Enskär) i april 1993 under sitt andra levnadsår.

Av hackspettarna uppträdde spillkråka och mindre hackspett i normal omfattning, av den senare gjordes också ett häckningsfynd på mellersta Enskär i juni. Större hackspett rörde på sig i lite större ut-

sträckning och tio ringmärkta är likvärdigt med medelfångsten under alla år.

Mesarna flyttade i större antal än genomsnittet och framför allt var det alltså gott om svartmes som fångades i ett antal av 189 ex ($M=30$), de flesta i andra hälften av september. Stjærtmes (24 ringmärkta ur tre olika flockar) och tallita (9 ringmärkta) är inte årliga vid Enskär och av den senare har ringmärkts endast 76 ex under 33 år. Även blåmes, talg-oxe, nötväcka och glädjande nog trädkrypore visade sig i större antal.

En nötskrika och nio nötkräkor fångades, varav åtta nötkräkor 26-28 augusti då även några flockar sträckte förbi. Troligen var det endast den inhemska, tjocknåbbade rasen som rörde på sig.

Flockar av gråsiska uppträdde redan i slutet av september och av de 109 ringmärkta var drygt 20 % av rasen "cabaret". En redan ringmärkt fågel tillhörde också denna ras, ringmärkt utanför Malmö 961027 och kontrollerad på Enskär 971017.

Sex mindre korsnäbbar sågs på mellersta Enskär den 8 juni, under hösten gjordes endast ett fåtal observationer av obestämda korsnäbbar. Domherren flyttade från den 10 oktober och fångsten om 34 ex är något över medelvärdet som är 26 ex.

Följande invasionsarter har inte observerats vid Enskär 1997: Fjälluggla, höguggla, gråspett, vitryggig hackspett, tretåig hackspett, lappmes, snösiska, bändelkorsnäbb, större korsnäbb och tallbit.

Övriga observationer och annat intressant

Under 1997 observerades 169 arter inom fågelstationens verksamhetsområde. Amerikansk tundrapipare (under behandling hos Rk, red. anm.) blev nya art, därmed har 251 arter noterats vid Enskär under åren 1965-97.

Här nedan redovisas de mest intressanta observationerna under året. Ytterligare information lämnas under rubriken Ringmärkning, och vissa arter presenteras enbart i den sömländska fågelrapporten som publiceras i detta supplement.

Om inte annat anges, så har observationerna gjorts vid Enskärs udde. Med "de yttre skären" avses området kring Hamnskär/Garkast.

Efter en isperiod i dec-jan var det nästan helt tomt på ejder även vid de yttre skären i slutet av januari.

Den 25/1 sågs en rastande alförrädare (ad hona) och en flock om 120 salskrakar, vilket är mycket ovanligt i Enskärsområdet.

Först i slutet av mars blev det helt isfritt, och den 25/3 kulminerade antalet rastande skärnsnäppor med en flock om 80 ex. Det är den lägsta vårsumman på flera år. Under hösten fanns dock mer normala 150 ex rastande skärnsnäppor vid de yttersta skären. Bland dessa för andra säsongen i rad en vid Nidingen färgmärkt individ.

Den 25 mars sågs även en hona praktejder sträcka förbi och i området fanns samtidigt ett par tusen rastande fiskmåsar och ca 200 tordmular.

Minst 12.000 ejder sträckte 28-31 mars och 2.000 ex den 13 april, men det är naturligtvis bara en liten del av det verkliga antalet. De allra flesta dagarna bevakas sträcket inte alls.

I början av maj rastade en hane ringtrast och en hona svart rödstjärt på Lillrö samt en hona halsbandsflugsnappare på sydöstra Hartsö. Den 16 maj sågs ytterligare en hona svart rödstjärt.

I juni inventerades höksångarna på Enskär, men endast en sjungande hane hittades. Arten ser ut att vara på väg att försvinna från Enskär! I samband med inventeringen hittades en häckning av mindre hackspett, ca 15 härmsångare sjöng den 7/6 och en kärrsångare 13-19 juni.

Tordmulestudierna i juli resulterade i att ca 160 häckande par hittades på sexton olika skär. En vuxen och 53 boungar ringmärktes, dessutom kontrollerades en vuxen som vi själva ringmärkt på ett intilliggande skär 14 år tidigare! Även tordmularna är ortstroga om de får vara ifred. En annan av "våra" tordmular, även den märkt som bounge 1983, kontrollerades nu som häckande vid Gunnarstenarna 35 km ONO om Enskär. Att inte antalet ringmärkta ungar blev större berodde på att minst två minkar härjade bland bona. Den 8 juli togs en minkhona på bar gärning (den är död nu) vid Flata Ålkråkshällen, när den kalasade på en halvstor tordmuleunge i boet. Sannolikt var det den minken som tagit sig över Hamnskär-Tveknäpplingen-Lilla Slaktarbådan-Skeppsklubben-Torskbådan-Höga Ålkråkshällen. På alla dessa skär hittades nämligen döda vuxna och/eller boungar av tordmule och tobisgrissla, tydligt

minkdödade. Den 3 augusti fanns en annan mink på Hamnskär, där den bitit ihjäl flera tordmuleungar. Just när vi kom hade den också tagit en vuxen fågel, som den släppte när den blev störd av vår landstigning. Den i nacken skadade och blodiga fågeln flaxade fram ur ett snår och kom ut i vattnet. Den minken såg vi tyvärr inte till.

Minkarna tar naturligtvis mängder med fågelungar, ett annat exempel är från den norra delen av fågel-skyddsområdet där två labbungar dödades av mink. Eftersom det finns fler minkar i den inre, norra delen kan man misstänka att ungpåproduktionen numera är mycket dålig för samtliga häckfåglar där.

I fågelskyddsområdet häckade minst fem par labb, detsamma gäller för rödbena och roska, av vilka några boungar ringmärktes.

Av rastande arktiska vadare sågs bl a en smal-näbbad simsnäppa och några sandlöpare i skiftet juli-augusti. Dessutom sträckte en gammal och två unga kentska tärnor förbi vid samma tid. En ungfågel sågs senare vid Enskär den 8/8 och en annan hördes den 30/8.

Minst två lyckade gravandäckningar konstaterades också under sommaren.

Enskärs 3:e Videsångare. Foto: Nicke Helldorff

Högtrycksvädret och den halvdana bemanningen i augusti innebar att nätfångsten på södra Enskär blev den lägsta någonsin för denna månad: 127 ex!!

Fångsten återupptogs den 13/9 och sedan var hösten ungefär normal. Den 20/9 byggdes ett vindskydd på fyrberget. Därmed möjliggörs numera sträckstudier även när det regnar och blåser. Redan innan bygget var helt klart invigdes det med en ung amerikansk tundrapipare som gjorde sträckförsök alldeles utanför udden! Fågeln sågs sedan göra samma manöver vid samma klockslag nästa dag. Den dagen monterades också en nykonstruerad näthiss upp på tallberget. Den fungerade sedan mycket bra under resten av hösten.

I slutet av september började det hända saker. En mindre flugsnappare sågs 25-27/8, en gransångare av rasen "tristis" fångades den 27/9 och en dvärgbeckasin den 28/9. Den sistnämnda fågeln hittades sedan nydöd i Frankrike efter 41 dagar, 1383 km SV om Enskär.

Den här tiden rastar en del gråhakedoppingar, prutgäss sträcker förbi och det blir allt fler kungsfåglar i näten. Den 2/10 sågs två olika kentska tärnor igen, minst sju detta år alltså - rekord. Några stenfalkar passerade och den 6 oktober slog det till ordentligt. Då stöttes en tereknsnäppa mitt på dagen vid Fyrberget! Den sträckte sedan mot sydväst. Och dagen därpå fastnade stationens tredje videsångare i ett nät. De båda tidigare har också tagits en vecka in i oktober. Den här dagen kulminerade även kungsfågelfångsten, minst 200 ex släpptes utan ringar p g a tidsbrist, ändå märktes 154 ex och dessutom bl a 121 rödhakar vilket gav en dagssumma på 293 märkta. Även den 9 och 10 oktober märktes över 200 ex per dag.

De här dagarnas massiva sträck av kungsfåglar resulterade i två trevliga snabbåterfynd, i båda fallen var det ringmärkare på fågelstationer som fick nöjet att läsa av våra ringar. En hona som märktes den 6/10 befann sig 12 dagar senare 47 mil rakt söderut vid Bukowo på den polska östersjökusten. En hane som blev ringmärkt den 10/10 hade ännu mer bråttom. Blott tre dagar senare kontrollerades den vid

Rybachy i Kaliningrad, även det vid kusten. Den hade då förflyttat sig 44 mil mot sydost. Den 11 oktober sträckte ett hundratal vitkindade gäss förbi, avsaknaden av kraftiga ostvindar innebar annars en dålig för Branta-gässen vid Enskär. Varfågel, fjällvråk och snösparv dök upp i mitten av månaden, samtidigt som t ex morkulla och dubbeltrast hamnade i näten tillsammans med många invasioner, se ovan.

I november och december hände inga större överraskningar, men som vanligt följdes skärnäppornas uppträdande i ytterskärgården med stort intresse. Minst fyra ringmärkta fåglar sågs, varav två med färgringar kunde avläsas. Vid årsskiftet var det ännu isfritt i hela ytterskärgården.

Ringmärkningen

Totalt fångades 3384 ex under hösten (och 79 ex under häckningstid), vilket är nästan 1000 ex under genomsnittet. Med tanke på det vackra augustivädret (som missgynnar fångsten på Enskär) och de obemannade perioderna, så får resultatet ändå anses godkänt.

Av invasionsarter fångades bl a 2 sparvugglor, 1 hornuggla, 4 pärlugglor, 10 större hackspettar, 24 stjärtmesar, 189 svartmesar, 186 blåmesar, 80 trädkrypare, 9 nötkråkor, 109 gråsiskor och 34 domherrar.

Från ringmärkningen i övrigt kan nämnas att silltrut blev årets enda nya art, därmed har 158 arter märkts

vid Enskär under 33 år.

Gärdsmygen hade ett mycket bra år med 111 märkta (M=33). medan lövsångarfångsten av ovannämnda skäl blev den lägsta någonsin.

Återfynd och kontroller

Förutom de återfynd och främmande kontroller som nämnts i texten ovan, så har följande erhållits genom Ringmärkningscentralens försorg.

En storskarvunge som märktes 26/7 hittades död på ett skär utanför Oxelösund en dryg månad senare. En talgoxe märkt på Enskär i september 1996 hittades också död, nu var det på en fritidstomt vid Tofsö utanför Trosa (13 km norr om Enskär) i mars 1997. En annan talgoxe som fick sin ring på Enskär 971017 hann flyga längre. Närmare bestämt till Sävsjö i Småland, där den hittades död i november.

En grönfink kontrollerades av en ringmärkare mellan Åbo och Björneborg (33 mil NO om Enskär) den 29 mars -97. Den var märkt på Enskär i oktober föregående höst.

En rödhake som i september -96 hunnit till Liege fick då en belgisk ring på ena benet. Påföljande år startade den höstflyttningen lite senare och hade bara hunnit till Enskär vid samma tid.

Lennart Wahlén
Blommenhovsvägen 18
611 39 Nyköping

Tabell 1 Ringmärkta fåglar vid Hartsö-Enskär fågelstation 58.41N/17.28E (Birds ringed at H-E Bird Observatory)

Art (Species)	Antal ringmärkta (Number ringed)			Återfynd (Recoveries)	
	1965-96	1997	1965-97	1997	1965-97
Storskarv <i>Phalacrocorax carbo</i>	18	8	26	1	2
Knölsvan <i>Cygnus olor</i>	12	2	14		3
Grågås <i>Anser anser</i>	7	-	7		1
Kanadagås <i>Branta canadensis</i>	1	-	1		
Vitkindad gås <i>Branta leucopsis</i>	1	-	1		
Gravand <i>Tadorna tadorna</i>	1	-	1		
Kricka <i>Anas crecca</i>	1	-	1		
Gräsand <i>Anas platyrhynchos</i>	8	-	8		2
Ejder <i>Somateria mollissima</i>	2	-	2		
Svärta <i>Melanitta fusca</i>	1	-	1		
Duvhök <i>Accipiter gentilis</i>	8	-	8		2
Sparvhök <i>Accipiter nisus</i>	481	29	510		47

Art (Species)	Antal ringmärkta (Number ringed)			Återfynd (Recoveries)	
	1965-96	1997	1965-97	1997	1965-97
Ormvråk <i>Buteo buteo</i>	1	-	1		
Tornfalk <i>Falco tinnunculus</i>	9	-	9		
Stenfalk <i>Falco columbarius</i>	17	1	18		
Lärkfalk <i>Falco subbuteo</i>	3	-	3		
Vattenrall <i>Rallus aquaticus</i>	1	-	1		
Kornknarr <i>Crex crex</i>	1	-	1		
Strandskata <i>Haematopus ostralegus</i>	2	-	2		
Större strandpipare <i>Charadrius hiaticula</i>	10	-	10		
Kustpipare <i>Pluvialis squatarola</i>	4	-	4		
Kustsnäppa <i>Calidris canutus</i>	2	-	2		
Småsnäppa <i>Calidris minutus</i>	6	-	6		
Kärnsnäppa <i>Calidris alpina</i>	167	-	167		3
Dvärgbeckasin <i>Lymnocyptes minimus</i>	4	1	5	1	1
Enkelbeckasin <i>Gallinago gallinago</i>	8	-	8		
Morkulla <i>Scolopax rusticola</i>	27	1	28		4
Småspov <i>Numenius phaeopus</i>	2	-	2		1
Rödbena <i>Tringa totanus</i>	1	1	2		
Gluttsnäppa <i>Tringa nebularia</i>	8	-	8		
Grönbena <i>Tringa glareola</i>	1	-	1		
Drillsnäppa <i>Actitis hypoleucos</i>	35	4	39		
Roskarl <i>Arenaria interpres</i>	5	2	7		
Labb <i>Stercorarius parasiticus</i>	4	-	4		
Skrattmåsar <i>Larus ridibundus</i>	2	-	2		
Fiskmåsar <i>Larus canus</i>	26	2	28		
Silltrut <i>Larus fuscus</i>	-	1	1		
Gråtrut <i>Larus argentatus</i>	3	1	4		
Havstrut <i>Larus marinus</i>	3	-	3		
Skräntärna <i>Sterna caspia</i>	151	-	151		2
Silvertärna <i>Sterna paradisaea</i>	31	7	38		
Sillgrissla <i>Uria aalge</i>	48	-	48		3
Tordmule <i>Alca torda</i>	1086	54	1140	1	35
Tobisgrissla <i>Cepphus grylle</i>	41	-	41		2
Skogsduva <i>Columba oenas</i>	2	-	2		
Ringduva <i>Columba palumbus</i>	8	-	8		
Gök <i>Cuculus canorus</i>	175	2	177		
Hökuggla <i>Surnia ulula</i>	15	-	15		
Sparvuggla <i>Glaucidium passerinum</i>	199	2	201		1
Kattuggla <i>Strix aluco</i>	1	-	1		
Hornuggla <i>Asio otus</i>	51	-	51		1
Jorduggla <i>Asio flammeus</i>	20	-	20		1
Pärluggla <i>Aegolius funereus</i>	778	4	782		17
Nattskärre <i>Caprimulgus europaeus</i>	23	-	23		
Tornseglare <i>Apus apus</i>	85	-	85		
Kungsfiskare <i>Alcedo atthis</i>	2	-	2		
Göktyta <i>Jynx torquilla</i>	81	1	82		1
Gråspett <i>Picus canus</i>	1	-	1		
Gröngöling <i>Picus viridis</i>	88	1	89		
Spillkråka <i>Dryocopus martius</i>	160	5	165		
Större hackspett <i>Dendrocopos major</i>	360	10	370		4
Vitryggig hackspett <i>Dendrocopos leucotos</i>	1	-	1		

Art (Species)	Antal ringmärkta (Number ringed)			Återfynd (Recoveries)	
	1965-96	1997	1965-97	1997	1965-97
Mindre hackspett <i>Dendrocopos minor</i>	214	4	218		
Tretåig hackspett <i>Picoides tridactylus</i>	25	-	25		
Trädlärka <i>Lullula arborea</i>	2	-	2		
Berglärka <i>Eremophila alpestris</i>	1	-	1		
Backsvala <i>Riparia riparia</i>	4	-	4		
Ladusvala <i>Hirundo rustica</i>	88	-	88		
Hussvala <i>Delichon urbica</i>	77	-	77		
Trädpiplärka <i>Anthus trivialis</i>	621	3	624		2
Ångspiplärka <i>Anthus pratensis</i>	170	7	177		
Skärpiplärka <i>Anthus petrosus</i>	18	-	18		
Gulärka <i>Motacilla flava</i>	113	2	115		1
Sädesärka <i>Motacilla alba</i>	1265	2	1267		5
Sidensvans <i>Bombycilla garrulus</i>	11	-	11		
Gärdsmyg <i>Troglodytes troglodytes</i>	986	111	1097		2
Järnsparv <i>Prunella modularis</i>	334	9	343		5
Rödhake <i>Erithacus rubecula</i>	14934	507	15441		65
Näktergal <i>Luscinia luscinia</i>	100	3	103		
Blåhake <i>Luscinia svecica</i>	127	-	127		1
Blåstjärt <i>Tarsiger cyanurus</i>	1	-	1		
Svart rödstjärt <i>Phoenicurus ochruros</i>	2	-	2		
Rödstjärt <i>Phoenicurus phoenicurus</i>	2391	33	2424		8
Buskskvätta <i>Saxicola rubetra</i>	165	-	165		
Svarthakad buskskvätta <i>Saxicola torquata</i>	1	-	1		
Stenskvätta <i>Oenanthe oenanthe</i>	483	1	484		4
Ringtrast <i>Turdus torquatus</i>	3	-	3		
Koltrast <i>Turdus merula</i>	1018	20	1038		18
Björktrast <i>Turdus pilaris</i>	145	1	146		4
Taltrast <i>Turdus philomelos</i>	3138	101	3239		54
Rödvingetrast <i>Turdus iliacus</i>	730	27	757		5
Dubbeltrast <i>Turdus viscivorus</i>	37	4	41		1
Gräshoppsångare <i>Locustella naevia</i>	16	-	16		
Sävsångare <i>Acrocephalus schoenobaenus</i>	38	1	39		
Kärrsångare <i>Acrocephalus palustris</i>	1	-	1		
Rörsångare <i>Acrocephalus scirpaceus</i>	77	-	77		
Härmsångare <i>Hippolais icterina</i>	112	2	114		
Rödstrupig sångare <i>Sylvia cantillans</i>	1	-	1		
Ökensångare <i>Sylvia nana</i>	1	-	1		
Höksångare <i>Sylvia nisoria</i>	148	-	148		
Ärtsångare <i>Sylvia curruca</i>	2663	16	2679		5
Törnsångare <i>Sylvia communis</i>	869	10	879		1
Trädgårdssångare <i>Sylvia borin</i>	1547	4	1551		3
Svarthätta <i>Sylvia atricapilla</i>	3093	9	3102		13
Nordsångare <i>Phylloscopus borealis</i>	1	-	1		
Kungsfågelsångare <i>Phylloscopus proregulus</i>	13	-	13		
Taigasångare <i>Phylloscopus inornatus</i>	15	-	15		
Videsångare <i>Phylloscopus schwarzi</i>	2	1	3		
Grönsångare <i>Phylloscopus sibilatrix</i>	331	1	332		
Gransångare <i>Phylloscopus collybita</i>	1219	20	1239		4
Lövsångare <i>Phylloscopus trochilus</i>	17742	25	17767		28
Kungsfågel <i>Regulus regulus</i>	37008	1445	38453	2	44

Art (Species)	Antal ringmärkta (Number ringed)			Återfynd (Recoveries)	
	1965-96	1997	1965-97	1997	1965-97
Brandkronad kungsfågel <i>R. ignicapillus</i>	1	-	1		
Grå flugsnappare <i>Muscicapa striata</i>	3506	6	3512		5
Mindre flugsnappare <i>Ficedula parva</i>	107	1	108		
Halsbandsflugsnappare <i>Ficedula albicollis</i>	2	-	2		
Svartvit flugsnappare <i>Ficedula hypoleuca</i>	1961	3	1964		5
Stjärtmes <i>Aegithalos caudatus</i>	890	24	914		
Entita <i>Parus palustris</i>	373	13	386		
Talltita <i>Parus montanus</i>	76	9	85		
Tofsmes <i>Parus cristatus</i>	9	-	9		
Svartmes <i>Parus ater</i>	993	189	1182		1
Blåmes <i>Parus caeruleus</i>	3392	186	3578		6
Talgoxe <i>Parus major</i>	2595	131	2726	2	10
Nötväcka <i>Sitta europaea</i>	160	8	168		
Trädkrypare <i>Certhia familiaris</i>	1835	80	1915		5
Sommargylling <i>Oriolus oriolus</i>	1	-	1		
Törnskata <i>Lanius collurio</i>	1108	5	1113		5
Varfågel <i>Lanius excubitor</i>	83	2	85		
Nötskrika <i>Garrulus glandarius</i>	131	1	132		1
Skata <i>Pica pica</i>	6	-	6		
Nötkråka <i>Nucifraga caryocatactes</i>	41	9	50		
Kråka <i>Corvus corone</i>	7	-	7		
Stare <i>Sturnus vulgaris</i>	118	-	118		5
Pilfink <i>Passer montanus</i>	1	-	1		
Bofink <i>Fringilla coelebs</i>	2589	42	2631		15
Bergfink <i>Fringilla montifringilla</i>	400	15	415		2
Grönfink <i>Carduelis chloris</i>	446	2	448	1	6
Steglits <i>Carduelis carduelis</i>	2	-	2		
Grönsiska <i>Carduelis spinus</i>	2632	62	2694		18
Hämpling <i>Carduelis cannabina</i>	3	-	3		
Vinterhämpling <i>Carduelis flavirostris</i>	25	-	25		
Gräsiska <i>Carduelis flammæa</i>	2888	109	2997		7
Snösiska <i>Carduelis hornemanni</i>	6	-	6		
Bändelkorsnäbb <i>Loxia leucoptera</i>	17	-	17		
Mindre korsnäbb <i>Loxia curvirostris</i>	79	-	79		2
Större korsnäbb <i>Loxia pytyopsittacus</i>	15	-	15		
Rosenfink <i>Carpodacus erythrinus</i>	28	-	28		
Tallbit <i>Pinicola enucleator</i>	8	-	8		
Domherre <i>Pyrrhula pyrrhula</i>	846	34	880		3
Stenknäck <i>Coccothraustes coccothraustes</i>	3	-	3		
Lappsparv <i>Calcarius lapponicus</i>	16	-	16		
Snösparv <i>Plectrophenax nivalis</i>	1	-	1		
Gulsparv <i>Emberiza citrinella</i>	321	5	326		1
Ortolansparv <i>Emberiza hortulana</i>	48	-	48		
Videsparv <i>Emberiza rustica</i>	23	-	23		
Dvärgsparv <i>Emberiza pusilla</i>	3	-	3		
Sävsparv <i>Emberiza schoeniclus</i>	271	9	280		3
Summa (Sum)	124467	3463	127930	8	507
Antal arter (Number of species)	157	71	158	6	60

Rrk

Regionala rapportkommittén har under året under ledning av undertecknad bestått av: Göran Andersson (Sörmlandssvararen), Per Eriksson (smålom-skedstork, järpe-jungfrutrana), Håkan Lernefalk (knölsvanstorskrake), Kent Söderberg (smutsgam-pilgrimsfalk), Jörgen Israelsson (småtrapp-skäggtärna), Jan Gustafsson (sillgrissla-alpjärnsparv) och Tommy Karlström (rödhake-brokg kardinal).

Jukka Väyrynen
Mälby Kvarn
640 32 Malmköping
Tel: 0157- 441 39, 070 - 638 22 82.
vayrynen@flen.mail.telia.com

Jobba på fågelstation?!

Genom idéellt arbete som ringmärkare eller assistent på vår "egen" fågelstation kan du göra en ovärderlig insats för fågelforskningen (du behöver inte vara fågelexpert men du ska gilla fåglar). Kontakta Lennart Wahlén tel: 0155-21 57 11 för mer information.

Det går även utmärkt att förlägga föreningsexkursioner till ön (transportkostnad cirka 100 kr/person vid 12 deltagare). Logi sker lämpligen i tält.

Fågelstationen är belägen på ön Enskär i Hartsöarpilagens södra del som en sista utpost mot det öppna havet. Stationen drivs av FSO och verksamhet har här bedrivits sedan 1965.

Du kan också stödja verksamheten genom att köpa stationens T-shirts, dekaler och fågelholkar .

Rapportera dina obsar!!

Genom att rapportera till Sörmlandssvararen kommer dina obsar direkt till Rrks fågelrapport. Svararen drivs av Regionala rapportkommittén (Rrk) som är en arbetsgrupp inom FSO. Inkommande information om känsliga och hotade arter/häckningar behandlas konfidentiellt och registreras endast som ett underlag för fågelskyddsarbetet och utläses ej på svararen.

Är du osäker på hur du ska hantera en observation kontakta de etiska rådgivarna (för sökarsystemet): Jukka Väyrynen (0157-441 39), Ola Jonsson (0155-26 78 07) eller Göran Andersson (0157-13510).

Göran är även skötselansvarig för Sörmlandssvararen och det är till honom du vänder dig om du har frågor, sunpunkter eller vill göra felanmälan.

Studie främjandet

När Du får lust att lära, skapa och utvecklas.....
kontakta oss!!!

Vi hjälper Dig med ekonomi, föreläsare, lokaler,
Studiematerial, videofilmer m.m

Distrikt

Studiefrämjandet Mälardalen
Köpmangatan 19
641 30 KATRINEHOLM
Tel. 0150 - 504 90

Studiefrämjandet i Eskilstuna
Kungsgatan 13
632 20 ESKILSTUNA
Tel. 016 - 15 93 20

Lokalkontor

Studiefrämjandet i Mellersta
Södermanland
Köpmangatan 19
641 30 KATRINEHOLM
Tel. 0150 - 510 51

Studiefrämjandet i Strängnäs
Källgatan 3 A
645 31 STRÄNGNÄS
Tel. 0152 - 167 80

Studiefrämjandet i Vingåker
Järnvägsgatan 3
643 30 Vingåker
Tel. 0151 - 107 17

Studiefrämjandet i Nyköping
Kungsgatan 24
611 32 NYKÖPING
Tel. 0155 - 21 71 20

Studiefrämjandet i Flen
Götgatan 7
642 37 FLEN
Tel. 0157 - 121 20

Studiefrämjandet i Gnesta
Bryggeriet, Östra Storgatan 3
646 22 GNESTA
Tel 0158 - 134 31

